

KORTE BESCHRYVING

VAN

DE KONINGLYKE

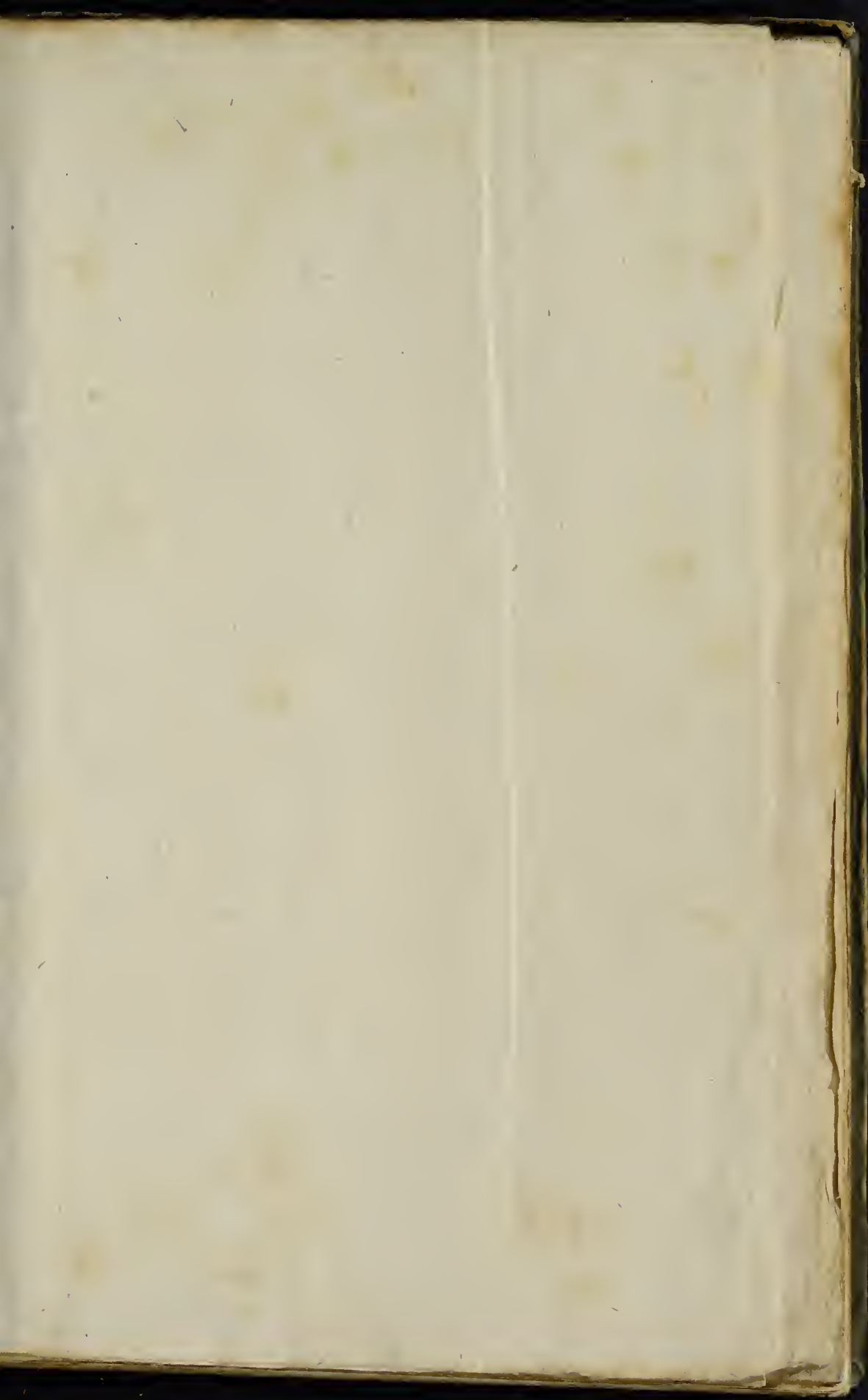
LUSTHUIS

TE L. O. O.

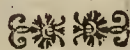
*15 pp. v. 1
manuscript
done by the
Hill*

*165
REXX*

KORTE BESCHRYVING
BENEVENS EENE
NAAUWKEURIGE
AFBEELDING
EN VERDERE
GEZICHTEN,
VAN
T KONINGLYKE
LUSTHUIS
T L O O,
OP DE VELUWE
IN
GELDERLAND.

Te A M S T E L D A M,
By G. W. VAN EGMOND, Boekverkoop-
per op 't Cingel, over de Appelmarkt.

MDCCLXXXVI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

530 CHICAGO, ILL.

U.S.A.

1950

100

PHYSICS DEPARTMENT

LIBRARY

530 CHICAGO, ILL.

U.S.A.

100

PHYSICS DEPARTMENT

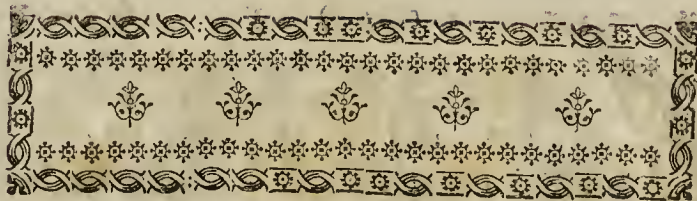
LIBRARY

530 CHICAGO, ILL.

U.S.A.

PHYSICS DEPARTMENT

LIBRARY

Nederland mag men met recht tellen onder die oorden des werlds, welke door de Natuur by uitneemendheid begunstigd zyn: alle deszelfs voorrechten opte-noemen zoude ons voorgenomen plan en bestek te buiten gaan, alleenlyk behoeven wy hier te spreken van deszelfs aangename ligging; de *Nederlanders* zyn inderdaad te veel daaraan gewoon, en zyn te beschuldigen dat zy de byzondere gunstige ligging van hun Land niet genoeg bewonderen — zy bewyzen onwiderspreekelyk den aart van den mensch, by eene andere gelegenheid door ons dus uitgedrukt:

*Gewoonte stopt het oor, zy sluit het oog, verëelt
De tong, die gaurne wordt gestreeld;
't Gevoel, de smaak, 't schynt all' te sterven,
Moet men het ongewoone derven.*

De vreemdeling getuigt met de uiterste bewondering van de gunsten door de Natuur aan *Nederland* verleend, en byzonderlyk aan *Gelderland*; dit is ongetwyfeld het aangenaamste gedeelte van gantsch de *Nederlanden*; vruchtbaar in 't voortbrengen van allerlei graanen, peulvruchten, moeskruiden en boom-ooft: op verscheidene plaatsen, en byzonderlyk in de *Betuwe*, worden slagbreeften en melkkoeijen geweid, welken in vetheid en schoonheid alle anderen van hunne soort te boven gaan: en in die geringe strecken welken eenigzins dor, heil- en zand-achtig zyn, (eenige van dezulken worden voornaamlyk op de *Veluwe* gevonden,) is de Natuur weder overvloedig geweest, in het schieken van heuvels en bosfschaadjen, welken den *Gelderschen Adel* de schoonste gelegenheid tot de jagt geeven; want er valt overvloed van wild, en allerlei gevogelte: de lucht is er gemaatigd, zuiver en gezond;

waarvan de inwooners, over het algemeen genomen, de sterkste bewyzen opleveren; zy zyn gezond, vast, sterk, en frisch van gelaat; van *Duitschen afkomst* zynde, komen zy in aart en gewoonten, veel met de *Duitschen* overeen, en zyn van derzelve deugden en ondeugden, maar vooral van de eerstgemelden, niet ontbloot; zy worden beschreeven te zyn, moedig, dapper, trouw en openhartig; uit hinnen aart zyn zy tot den oorlog genegen, waarin zy ook van overoudene tyden af geoeffend zyn geworden; zy hebben 't Vaderland verscheidene braave Veldoversten voordgebracht; zy zyn eierzuchtig en korfel, inderdaad twee gewoore eigenschappen van dappere lieden: de friesche Veldoverste, de beruchte *lange PIER*, beschryft hen als kloekmoedig, onbevreesd, gelukkig in den kryg, en rap ter hand, welke beschryving zeer overeenkomt met den inhoud van het vierregelig versje, het welk den *Geldersman* duidelyk afmaakt; zie hier hetzelve:

*Hoog van moed,
Klein van goed,
Een zwaard in de hand,
Is 't wapen van Gelderland.*

In dit verrukkelyke oord, bewoond door zulk een achtenswaardig volk, ligt dan het voorwerp van onze beschryvinge, naamlyk 't vorstlyke lusthuis 't *Loo*, het welk den leezer, op de volgende platen, geheel en stukswys, voorgesteld wordt; zynde deeze overheerlyke kunststukken vervaardigd door den alom beroemden *ROMEIN DE HOOGE*.

't *Loo* waarvan wy hier spreken moet onderscheiden worden van 't zogenaamde *Heeren Loo*, eene gewezene Commandery van de *Duitsche Orde*, by *Harderwyk*, waarvan thans echter geen ander overblyfel is dan eene aanzienlyke boerenwooning; boven welker ingang het hoofd van *JOHANNES DEN DOOPER*, het teken der gemelde *Duitsche orde*, afgebeeld staat — No^v moet dit vorstlyk *Loo* onderscheiden worden van 't *Huis te Loo*, waarvan een adelyk *Hol-*

landsch Geslacht den naam plag te draagen, en welk huis nadernand bezeten werd, door zekeren Heer POTTER, die VAN LOO bygenaamd werdt: na deeze bezitter kwam het aan de BRASSERS, en van hun werd het een eigendom van den Heere JOHAN ISENHOUT VAN NES, Burgemeester van Leiden, die het met een aanzienlyk gedeelte lands vergrootte; dit *Huis te Loo* ligt onder *Voorburg* by 's *Gravenhaage*; heeft verscheiden erfpachten, op huizen en landen in 't *Voorburger Ambacht*, waaraan het recht verkocht is, dat zy stipt op *St. Laurensdag* betaald moeten worden; mits aan de deelgenooten kost en drank te verschaffen, het welk voor deezen een vrolyken dag is; ten minsten moet ieder op twee of drie stuivers gerekend worden: Heer DIRK VAN NES, broeders zoon van JOHAN ISENHOUT VAN NES, voornoemd, heeft dit Huis, in 't jaar 1654, voor 't grootste gedeelte vernieuwd, als mede met eene warande en schoonen tuin versierd; het heeft mede een eigen laan van den *Voorburgschen Heerenweg* tot aan 't huis zelf toe, en vandaar door den *Cingel* en *Veenpolder*, over de waterscheiding, door het *Haagschen* of 's *Graaven Veen*, tot aan den *Zuidlandschen weg*, van 's *Gravenhaage* naar *Leiden*.

't *Loo* dan waarvan wy spreken, ligt op het bergachtigste en boschrykste gedeelte der *Veluwe*, by het dorp en de Heerlykheid *Appeldoorn*, drie mylen bewesten *Deventer*, zynde byna evenver af van de *Zuiderzee*, den *Rhyn* en den *Yssel*, welke wateren het jagtperk van 't *Loo*, als eene gracht insluiten; voor 't overige is het byzonderlyk ruim en uitgebreid in velden, bergen en boschen, zo dat men telkens op nieuwe hoogten komende, onuitzienlyke strecken lands ontdekt, waarin het oog op eene alleraangenaamste wys verlustigd wordt, zo door het raamen en keeren van 't *Wild*, als door alles wat de *Natuur* het oog van den zo zeer begunstigten mensch zoude kunnen aanbieden: gemaklyk wordt aldaar van alle kanten de wisseling van honden en paarden gezien, en de loopplaatsen ontdekt, waar-

door de jager in staat gesteld wordt zyne prooi met vrucht te kunnen vervolgen en te kunnen betrappen, terwyl aan den anderen kant, de herten, wilde zwynen, wolven, haazen enz. hier en daar door de kreupelboschen gedekt, of in het zwaare hout bevyld worden; met ééni woord, Natuur en Kunst schynen zig hier om stryd uitgeput te hebben, om den bezitter van zulk een overheerelyk en welgelegen Landgoed te verlustigen, en hem in staat te stellen van, ten behoorelyken tyde, de vermoejende staatszorgen, met zo veele aangenaamheden te verwisfelen.

Het gemelde vorstlyk *Loo*, is, wel is waar, deszelfs grootheid verichuldigd aan het Doorluchtige Huis van *Oranje*, maar is ondertusschen van gryzen ouderdom: de vroege *Geldersche Vorsten* hebben deeze plaats, om derzelve verrukkelyke ligging, reeds voor hunne lustplaats verkoozen, en er een d'fijg slot gesticht, 't welk thans bekend is onder den naam van het *Oude Loo*; alhier namen zy hun verpoozend verblyf, wanneer zy van oorlogen vry, en van het Landbestuur vermoeid waren.

Onder deeze Hooge Heerlykheid, behooren drie dorpen, naamlyk *Appeldoorn*, *Beekbergen* en *Loenen*, welk dorp *Loenen* weder onderscheiden moet worden, niet alleenlyk van het Slot en de Buurtschap *Loenen* in de *Overbetuwe* gelegen, maar ook van een ander dorp van dien zelfden naam, in de Provincie van *Utrecht*, en mede zeer beroemd ten aanzien van deszelfs overaangenaame ligging. Van de drie gemelde dorpen welke onder de Hooge Heerlykheid 't *Loo* behooren, is *Appeldoorn* wel het voornaamste, en, by het Lusthuis gelegen, wordt het in den zomertyd sterk bezocht van vreemdelingen, van allerleiën staat en rang, zo die om vermaak, en door het gerucht uitgelokt, derwaarts komen reizen, als die aan het Stadthouderyke Hof iets te doen hebben: deeze toeloop is zelfs zo groot, dat men genoodzaakt geweest is, het dorp van tyd tot tyd, door den aanbouw van meer huizen, te vergrooten — Eertyds maakten de drie dorpen een

byzonder Schoutamt uit, 't welk naar het eerstgenoemde dorp, als de hoofdplaats daarvan, het *Schoutamt van Appeldoorn* plag genoemd te worden; dit Schoutamt was ingelyfd in het *Landdrostamt van de Veluwe*, welk Landdrostamt ten dien tyde tien *Schoutamten* binnen deszelfs jurisdictie telde: staande het Stadhouderschap van Koning WILLEM DEN DERDEN, Prinsse van *Oranje*, bekend onder den naam van Koning WILLIAM, (waarvan straks nader,) was 't *Loo*, benevens de drie bovengenoemde dorpen wel reeds als eene Hooge Heerlykheid erkend geweest; dan, by deszelfs overlyden, in den Jaare 1702, werd het door 's Lands Staaten verklaard vervallen te zyn aan de Provincie van *Gelderland*; ingevolge van welke verklaring het weder tot een tiende Schoutamt van de *Veluwe* gemaakt werd: voor zodanig is het gehouden tot in den jaare 1749, toen, in het stadhouderlyke bewind van wylen WILLEM DEN VIERDEN, over de Provincie *Gelderland*, eene merkelyke verandering gemaakt, en hetzelfde hersteld werd; op dien voet zo als het eertyds door Koning WILLIAM bekieed was; deeze verandering moest noodzaakelyk ten gevolge hebben, dat ook de Hooge Heerlykheid 't *Loo* hersteld, of liever dat het tiende Schoutamt van de *Veluwe*, weder tot eene Hooge Heerlykheid, behoorende aan het Doorluchtig Huis van *Oranje*, verklaard werd; weshalven het *Loo* met veele bygevoegde voorrechten, aan Hooggemelde zyne Doorluchtige Hoogheid, als erfgenaam van Koning WILLIAM, werd overgegeeven, benevens de drie reeds genoemde dorpen *Appeldoorn*, *Beekbergen* en *Loenen*, en de daaronder behoorende Buurtschappen, welken van ouds daaronder betrokken geweest waren; deeze buurtschappen waren *Souren* of *Hoogsouren*, naar welke het nabygelegen *Hoogsourensche bosch* deszelfs naam draaet; als mede de Buurtschap *Uchelen* waarnaar ook het *Uchelerbosch* genoemd is: in 't *Sourensche bosch* voornoemd, was ten tyde van Koning WILLIAM, eene plaats, alwaai de Reigers tot de Valkenjagt gevoed werden; waarom

die plaats ook nog ten huidigen dagen den naam van *Reigerskooi* draagt.

De Doorluchtige Prins van *Oranje*, die de eer genooten heeft van den *Britschen troon* beklommen te hebben, en ten wiens onstervelyken roem, eene medaille is geslaagen, hebbende aan de eene zyde de afbeelding van den Vorst, met het volgende devis om den rand: *Quod violenta nequit peragit tranquilla potestas*; dat is:

EENE GERUSTE EN ZACHTE MAGT, BRENGT
TE WEGE, HET GEEN EENE GEWELDIGE
NIET KAN:

Op de andere zyde zag men een vloot schepen ter zee, en een leger te lande; en zyne Hoogheid, als het hoofd derzelve, te paard, wyzende met zynen Generaals staf op het beeld van de Justitie, dat, reeds waggelende en aan 't vallen is; met dit randschrift: *Fauta est victoria cura*; dat is:

ZO GROOT IS DE OVERWINNING DER ZORGE.

Deeze Vorst, wiens aart en grootheid wy door den Dichter J. DE RECHT, in het volgende Graf-schrift kunstig uitgedrukt vinden:

*Hier ligt de liefde en lust der Engelsche onderzaaten;
De Stuurman van de hulk der zeven vrye Stauten;
De Alcides zyner Eeuw, die monsters heeft geveld,
En paalen aan den loop der Fransche zon gesteld.
De Haagse Scipio, die, ryk van Laauwerbladen,
Een trijs van kroonen won door onnavolgbre daaden;
De Britsche Augustus, die, in 't nyppen van den nood,
Der volken recht herstelde, en Janus tempel sloot:
Het sterven van dien Held deed duizend Vorsten beeven,
Europa scheen met hem den laafsten snikte geeven;
Indien de dapperheid werd van den dood gevreesd,
Hy was, gelyk zyn roem, onstervelyk geweest.*

Deeze groote Vorst de magt der *Fransche Wapenen* vernederd, en, door de wapenen van den

Staat, welken hy als een vroeg ervaren en stoutmoedig opperhoofd, te water en te land, met een onbegrypelyk geluk, en onder zichtbaare zegening van God, voerde, beteugeld hebbende, waarvan eene wenschelyke vrede het gevolg was, zonder dat hy immer eenig misbruik van zyne menigvuldige triumphen heeft gemaakt, wat men ook in onze dagen van onrust en haat, moge zeggen van eene vooronderstelde heerschezucht, en verlangen naar eene alleenheersching: (wat dit betreft vindt men op deeze wyze van Koning WILLIAM gesproken. „ Begryp

„ verder, hoe weinig heerschezuchtig deeze dappere

„ held moet geweest zyn, daar hy zyne Gemaslin

„ niet eens dorst verzoeken te besluiten, van, zonde

„ der hem, nimmer over *Grootbritannienje* te regeeren;

„ want toen Doctor GILBERT BURNET, de Prinses

„ daartoe overgehaald had, zeide zyne Hoogheid,

„ naderhand, dat hy nu reeds negen jaar getrouwd ge-

„ weest was, doch nog niet had durven onderstaan, de

„ Prinses op een stuk te brengen, dat BURNET, in

„ één dag had weeten afte doen” — Toen, na veel onrust in *Engeland* voorgevallen, zyne Hoogheid, de kroon van dat Ryk, opgedraagen was geworden, (in het jaar 1689,) verklaarde hy by die gelegenheid aan de Staaten; „ Dat deeze nieuwe waardigheid,

„ geenzins de zorg en geëgenheid zou verminderen,

„ welke hy altoos tot de welvaart van den Staat ge-

„ had had, en dat hy nu zelf de amten, die hy in

„ hunne Staaten bekleedde, tot meer dienst en voor-

„ deel van die Gewesten zoude kunnen waarcemen”)

— Toen dan een wenschelyke vrede alle de dappere daaden van deezen doorluchtigen Held bekroonde, verkoos hy de aangenaame strecken van *Gelderland*, om zyn afgesloofden geest en lichaam te verpoozen, en met verlustigende uitspanningen te verkwikken: (de ridderlyke jacht bekleedde op de lyst daarvan den eersten rang;) *Soestdyk* trok 't eerst zyn aandacht tot zig; daarna *Hoogfour* voornoemd; dan deeze beiden, hoe veel vermaaks zy den Vorst ook beloofden, weeken welhaast voor het verrukkelyke, en fraai gelegen

Loo: hier begeerde hy dan, op het voorbeeld van andere Vorsten, een gedenkteken van zynen geest en welige gedachten, voor de nakomelingschap op te richten, of liever aanteleggen: hy gaf naamlyk bevel dat aldaar een Jagtvertrek gesticht zoude worden.

In korten tyde was het zelve aanzienlyk en bevallyg in stand gebragt, door den onvermoeiden vlyt en kunde van den Heere *Portland*, dien er het opzicht over was gegeven, en aan wiens gedachten, niet minder dan aan die van den doorluchtigen Koning *WILLIAM*, men de aanzienlyke, talryke en keurlyke grootsheden en vermaaklykbeden van dit vorstlyke Lustverblyf te danken heeft.

Het werk, zegt zeker schryver, wies op met den aanwas van zynen Meeſter, die, gelyk gezegd is, gantsch *Europa*, door de verlossing van *Engeland*, beveiligd hebbende, en met de kroonen van niet minder dan vier Koningryken te rugkomende, by ons, by zyne geliefde *Nederlanders*, in zegepraal overkwam.

De weinige oogenblikken welken den Vorst overig bleeven, werden dan op het heerlyk *Loo* doorgebragt, in tegenwoordigheid van veele Afgezanten van den Keizer, van veele Koningen, van meer dan éénen Keurvorst, en ontallyke Priusen, Baronnen en Graaven, wier trefvloeijing, wegens zyne Majesteits onbegrypelyke daaden en verdienſten, nu zonder voorbeeld groot was: het aanwezen van zulk een drom van gekroonde hoofden, en lieden van den voornaamſten stand en geboorte, baarde mogelyk, en wel waarschynlyk de gedachten, om dit, gelyk men het noemde, Prinslyk Lusthuis, in een Koninglyk te veranderen; waartoe ook wel spoedig de hand aan 't werk geſlagen werd, en met welken arbeid men onvermoeid voort voer, tot zo lange dat het Lustverblyf die uiterlyke gedaante, wegens den bouw en plaatsing verkreeg, als het nog hedendaags, (eenige veranderingen naderhand gemaakt, uitgezonderd,) gezien, door den Doorluchtigen Erſtadhouder *WILLEM DEN VYFDEN*, als erfgoed bezeten, en

reeds een geruime tyd , ter oorzaake van 's Vorsten tegenwoordige omftandigheden , (waarvan nader ,) bewoond wordt.

De gantsche Heerlykheid beftaat eene ruimte gronds van 160 morgen ; waarvan wy de gelegenheid op de volgende wyze kortlyk kunnen opgeeven.

De toegang op de eene zyde is de groote heirbaan van *Harderwyk* naar *Deventer*; van *Elspeet* , over bergen en door bosfchen , met veele wegen tot elkander loopende , tuffchen het Hof van Koning WILLIAM , en zeer veele Jagtlustplaatfen , de aanzienlykfte des Lands , naast die waarover wy thans fpreken.

Dit overheerelyk Landhuis is voorzien , en pronkt met de fchoonfte en aanzienlykfte ftallingen , by welken men , in bevallige perken , ook vindt , de vertrekken voor de Jaagers , allerlei honden , enz : voords heeft men er de verblyfplaats van den Bouwmeester , Grottemaaker , de Fonteinwerker , en dergelyken , welken tot onderhoud deezer peiks noodig zyn ; behalven de Brouweryen , Bakkeryen , Bottele-ryen , en dergelyken , alles tot geryf en gemak van de vreemdelingen en werklieden , zeer zorgvuldig gefchikt : de andere zyde van deeze Vorftlyke Lustplaats wordt geflooten met het oude Kasteel , liggende in eene allerschoonfte ruime Vyver , die onophoudelyk van het afwellende water overvloeit : naar dit hof gaat men over eene fchoone langé brug , aan de omliggende tuinen en het Voorhof vastgehecht : van binnen ziet men een fchoon *Bassecour* , rondom met groote vertrekken , tot allerlei dienft , van allerlei gemakken voorzien , en op de meeste hoeken met zeer fchoone ronde torens verfierd : rondsom hetzelve is eene bevallige Plantaadje , van Eiken , Linden en Sparrenboomen , door welken het byna in 't rond beflooten wordt ; een weinig ter zyde ziet men een watersprong , zeer fchoon , hoog en dik van ftraalen , welke onophoudelyk met eene bewonderenswaardige gelykheid blyft

doorstraalen , speelende met eene veronichtzaamde en , naar oogenschyn , kunstlooze bevalligheid , aan alle kanten op de rondsomliggende wateren , met straalen welken er rondom dartelen , en met een streelend geruis nedervallen.

Van vooren gaat er een zeer schoone breeden weg voorby het Hof , welke zig verscheidene maalen in andere takken uitspreidt , naar *Appeldoorn* , en het *Bosch* , door welken deezen weg doorsneeden wordt : gemelde weg is aan de zyde van het Hof met ééne ry , en aan de overzyde met veele ryen boomen , byzonder bevallig en groot , ruim beplant : de weg en boomen doen zig op voor de Hofpoort , met een groot halfroond ; een inzicht zo lang dat men het einde daarvan naauwlyks behoorelyk kan onderscheiden , wanneer men uit de voordeuren ziet van het Hof , welks *Bassecour* voorroemd , met de vleugelen en torens der *Stallingen* , *Wachtplaatzen* , *Keuken* en andere vrtrekken geslooten , van vooren gehecht wordt met een zeer schoone yzerene barriere , tei wederzyde der groote poort.

Voords zyn de fraaiste byzonderheden , alle welken den Lezer op de volgende platen voorgesteld worden deezen :

De Moersprong — *de weg naar 't groot Basfin* — *'t Bosch en de tuin van 't oude Kasteel* — *de Allée naar den Heerenweg , voorby 't Hof loopende* — *de vleugelen van 't Hof.*

De Dolfynsprong op het Bassecour — *de Parken* — *de Barriere van 't Voorhof* — *Poort en Sentinelle* — *Alle naar Appeldoorn.*

's Konings Cabinet — *de Fontein van glaucus* — *groene schutten tot rustplaatzen dienende* — *Dool-Allées* — *Torens der rondguande Berceau* — *de Tritonsfonteinjes.*

De Orangeries , waarin men met een trap uit 's Konings Cabinet komt — *Syringe Fontein* — *de Konings Grot* — *de groote Tuin , enz.* — *'t Boulegrin (vlakte van zoden.)* — *'s Konings Fontein* — *Fontein van Vernus* — *het Doolhof.*

De Trap-cascade — Zwaanfontein — het Riviergodinnetje en den Tuingod — ingangen tot de Grot des Konings en der Koninginne — ingang tot de Koninglyke baden.

De springende Wereldkloot — Arion met de afvlietende Basfins.

De Cascade van Narcisfus — het perk der Nanen — de Fontein van Hercules — de sprong royal — de groote Fontein — het amphitheater — de Muur met de geschorenen nissen.

De vier beeken met de Grotsprongen — Reposoir der Najaden — de Zeeappel, (een eenvoudige maar fraaije Fontein.) — de zeesprong van Faunus, bestaande uit een term van Mercurius, term van Pallas; term van Silvaan, term van Midas, term van Pomona, term van Bacchus.

De Cfferfontein — het groote vlies van de Vischertjes — de Triumphboog — het wilde Bosch, en andere byzonderheden meer.

Zie daar het geen, waarmede wy geoordeeld hebben, den verzamelaar van Vaderlandsche prentkunst geen ondiens te zullen doen, indien wy het voegde by de fraaije afbeeldingen van het Vorstlyke Loo, welken hem by deezen aangeboden worden; afbeeldingen overwaardig, niet alleen om het geen zy voorstellen, maar ook om de kunst waarmede zy behandeld zyn; zy hebben zekerlyk 't haare toegebracht om den naam van DE HOOGHE der vergetelheid te onttrekken, gelyk hy dan ook in loflyke gedachtenis zal blyven leeven, zo lang er kunstminnaars zullen bestaan.

't Zy ons vergund by dit weinige nog te herhaalen; dat dit Loo, deeze Vorstlyke Lustplaats, thans het verblyf is van zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Erfstadhouder, WILLEM DEN VYFDEN, en Hoogstdezelfs Doorluchtig gezin — dat deeze uitmuntende Heerlykheid het verblyf van dien Vorst geweest is van dien tyd af, dat men heeft konnen goedvinden hem te ontzetten van het commando over 't Guarnisoen in 's Gravenhage, en hetzelve op te draagen aan Heeren Gecommitteerde Raaden — uit dit vorstlyk

verblyf, uit deeze retraite, welke zyne Doorl. Hoogh. niet kan verlaaten, om weder in de gewoone Hofplaats te verschynen, ten zy men hem in staat stelde van zulks met glans te kunnen doen — uit dit vorstlyk verblyf, zeggen wy, is het dat de Stadhouder reeds zo veele treffende misfives aan de Hooge Bondgenooten heeft geschreeven, om zig te beklagen over de handelwyze welke hy moet ondergaan, en over de lasteringen waarvoor hy nog bloot staat — van hier betuigde Hoogstdezelve (dato 4 Dec. 1785) aan Hun Ed. Gr. Mog. dat hy in alles de Hoogheid en Souverainiteit dier Staaten zou blyven respecteeren; tot 'sLands heil en de handhaving der rechte en privilegien van deszelfs ingezetenen: „In wier midden,” zeide zyne Doorl. Hoogh. „wy geboren en opgevoed zyn”; alles wat mogelyk was te zullen helpen bybrengen, tot luister van den Staat, en in 't byzonder van de Vergadering van Hun Ed. Gr. Mog.

Uit dit Vorstlyk verblyf, zond de Stadhouder zyne klagten, (11 Augustus 1786,) daarover, dat hem de reden waarom men hem het commando voorgemeld ontnam, (en die reden moet misbruiken van dat gezach, aan zynen kant, behelzen,) niet ware opgegeven; waarom Hoogstdezelve zeide de resolutie van Hun Ed. Gr. Mog. desaangaande genomen, en welke zo vernederend was voor de trouwe van het huis waar uit hy was gesprooten, en welks voetstapen hy altoos had getracht na te volgen, te moeten blyven aanmerken als of dezelve ten zynen opzichte nooit genomen of ingeroepen ware — de Ridderfchap en Edelen hebben onlangs, in eene aantekening, met zyne Hoogh. gesteld, dat de voorgemelde genomene resolutie onwettig was, en daarby alle de leden der Hooge Vergaderinge verzocht, om duidelyk en in orde op te geven alle die pointen van beschuldiging, met de verificatien van dien, tegen zyne Hoogheid, uit hoofde van welken zy begreepen hebben, dat Hoogstdezelven de behandeling hem aangedaan, zoude hebben gemeriteerd; aangezien zeide zy, het tegen alle goede Justitie en Politie, zo wel als tegen

de grondwetten van deezen Lande aanloopt, iemand zodanige flettsfuren toe te brengen, zonder de beschuldigingen, uit hoofde van welken zy zyn geschied, openteleggen, dezelve met valabele bewyzen te staa-
ven, en aanden beschuldigten gelegenheid te geeven van zig daaromtrent te kunnen verantwoorden.

't Is eindelyk uit dit vorstlyk verblyf, dat Zyne Doorl. Hoogh. deszelfs treffelyke Misfivē, (dato 10 October 1786,) aan Hunne Hoog Mogende afzond, eene misfivē welke alle onpartydige cordeelaars genoegen gegeven heeft, en wel waardig is, dat wy de volgende trekken daaruit hier overneemen:

„ Al over lang. (zegt zyne Doorl. Hoogh. daarin,) hebben wy tot ons innig leedwezen, bespeurd, dat men getragt heeft, door allerlei onbetamelyke wegen, het zaad van verdeeldheid te strooeyen onder de Regenten en Ingezetenē van dit, wel eer, gezegend en in welvaart bloeyend Vaderland; en dat men nimmer eenige gelegenheid heeft laten voorbygaan, om onzen Persoon en onze gehouden directie verdagt te maken, en onze onschuldigste handelingen en gedragingen in een allerhatelykst daglicht te stellen; ja dat men zelfs zich niet ontzien heeft onze diebaare en Koninglyke Gemalinne, en ons Huis, ware het mogelyk, in verachting te brengen by de gantsche Natie ”

„ En alhoewel wy ons regtmātig beklag over de openbaare schending van onzen goeden naam, en verspreiden laster tegens ons en wat ons dierbaar is, meer dan eens aan de Heeren Staten van de Provinciēn, alwaar zulks plaats had, hebben voorgedragen, en niets meer geëischt, dan dat aan ons Recht en die Justitie mogte werden uitgeoeffend, die de geringste Burger en Ingezeten van een vry Land vorderen kan, zoo heeft het ons nooit mogen gebeuren, dat aan ons billyk verzoek en ge-
gronde klagten is gehoor gegeven.”

„ Wanneer, zoo door Uwe Hoog Mog., als door de Heeren Staten van de respectieve Provinciēn, twee saamroovende Schriften, onder den Tytel: *Aan het Volk van Nederland en zekerē gevonden Brief*, waren verboden, en eene aanzienlyke Præmie tegens de Auteurs of Uitgevers beloofd was; zoo is het gevolg daar van niets anders geweest, dan dat de stellingen daar in vervat, in andere Schriften zyn overgenomen, en in het openbaar geleerd en aangenomen: ja wy, integendeel, hebben moeten ondervinden, dat de Laster en Leugentaal, nog paal nog perk kennende, onbeschroomd en stoutmoedig onder het oog van den Souverain is voortgegaan, om al den Laster, dien het heltsche Vuur in staat is aan te blazen, tegens onzen Persoon en Huis uit te werpen, gelyk uit de menigvuldige Courantēn en dagelyks uitkomende Schriften openbaar is; tot zoo ver, dat onze Persoon daarin word beschreven, als een tweede Hertog van Alba en een Vyand van het Vaderland.”

„ Bewust van onze onschuld; verzekerd van het getuigenis

van een goed en onschuldig geweten; overtuigd, dat nimmer uit onze verrigtingen en gehouden gedrag, zedert het begin onzer Administratie, tot op het huidige ogenblik toe, zal kunnen worden bewezen, dat wy immer of ooit eenig oogmerk zouden kunnen gehad hebben, ten nadeele van 's Lands Hoogheid en onafhanklykheid, of der Ingezetenen Rechten en Privilegiën; zoo hebben wy niet die verachting en verontwaardiging, die zulke Laster en Leugentaal verdiend, ons moeten stil houden, in afwagting van guntiger tyden en omstandigheden."

Wegens het voorgevallene te *Hattum* en *Elburg*, en de daaruit oorspronglyke klagten Zyn Doorl. Hoogh. gedrag, zegt Hoogstdezelve:

„Het is ons ook nooit als een point van beschuldiging toegeskend, wanneer wy in de Provinciën van Holland en Zeeland, op requisitië van de Heeren Staten van voorschreve Provinciën, Troupes hebben gezonden tot maintien van de goede orde en tranquiliteit; en ofschoon wy met gelyken Recht, in onze qualiteit van Kapitein-Generaal, aan de Heeren Staten van Gelderland en Utrecht niet konden weigeren die zelfde hulp en assistentie van de Troupes, die Hunne Ed. Mog. of tot herstel van de goede orde, bewaring en conservatie van de rust, of tot hunne eigen veiligheid noodig oordeelden; zoo is ons zulks tot eene zware misdaad en een flap van verregaande uitzigt toegerekent."

De *Misive* zelve, in haar geheel te leezen, is alleen voldoende, dan daar ons bestek zulks verbiedt, zullen wy, ten slotte, de volgende hartelyke taal daarin voorkomende slechts nog overschryven:

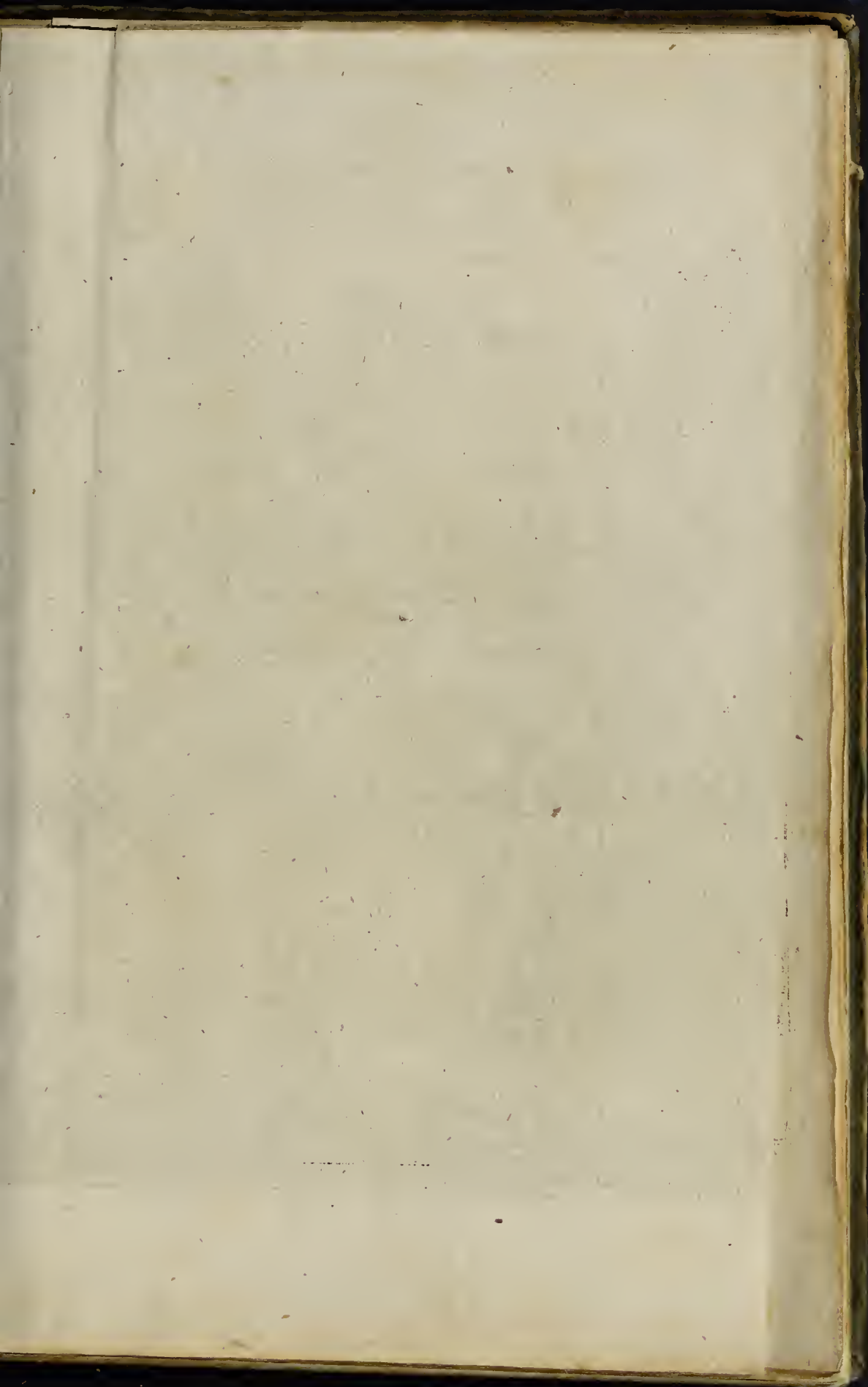
„Wy wenschen, (zegt dan eindlyk zyne Doorl. Hoogh.) niets vuriger, dan een einde te zien van alle de onaangenaame verdeeldheden, die thans in de Republiek, reeds zedert eenige jaaren ontstaan, nog plaats hebben; wy verlangen dit des te meer, om dat wy voor onze Persoon en Huis daar in byzonder geconcerneerd zyn, wy verzoeken hier toe op het allernadruklykste, dat Uwe Hoog Mog. en de Heeren Staten van de respectieve Provinciën, elk in den haren, daar toe de hand gelieven te bieden, en Uwe Hoog Mog. zullen ons altoos volvaardig vinden, om al wat in ons vermogen is aan te wenden tot bereiking van die gewenschte eindens."

„Wy kennen onze verplichtingen, wy weten waar in onze ware grootheid en geluk gelegen is, niet daarin, dat wy zouden trachten, met verkorting van 's Lands Hoogheid en Privilegiën, te empicteren op de rechten der Souvereiniteit, maar in de achting, vertrouwen en genegenheid van Regenten en Ingezetenen tot ons, wy herinneren ons de verdiensten dier Helden en groote Mannen, onze doorluchtige Voorvaders uit den Huijze van Orange en Nassau. — Onze grootste ambitie stellen wy daarin, om hunne beroemde voetschappen en daden, ten beste van het lieve Vaderland aangewend, te drukken en na te volgen."

„Wy zyn bereid ons leven, ons goed en bloed op te offeren tot welzyn en behoud van het lieve Vaderland, ter handhaving van vryheid en onafhanklykheid in Godsdiens en Burgerstaat."

In die gevoelens staan wy, en zullen wy altoos tot het laatste oogenblik onzes levens blyven, in die gevoelens wenschen, en hopen wy onze Kinderen, met Gods hulp, onder het opzigt van eene waardige en verstandige Moeder; onze Koninglyke Gemalinne, op te leiden.

Getekent en Geest door Mr Remyn De Hoopde. Etc.

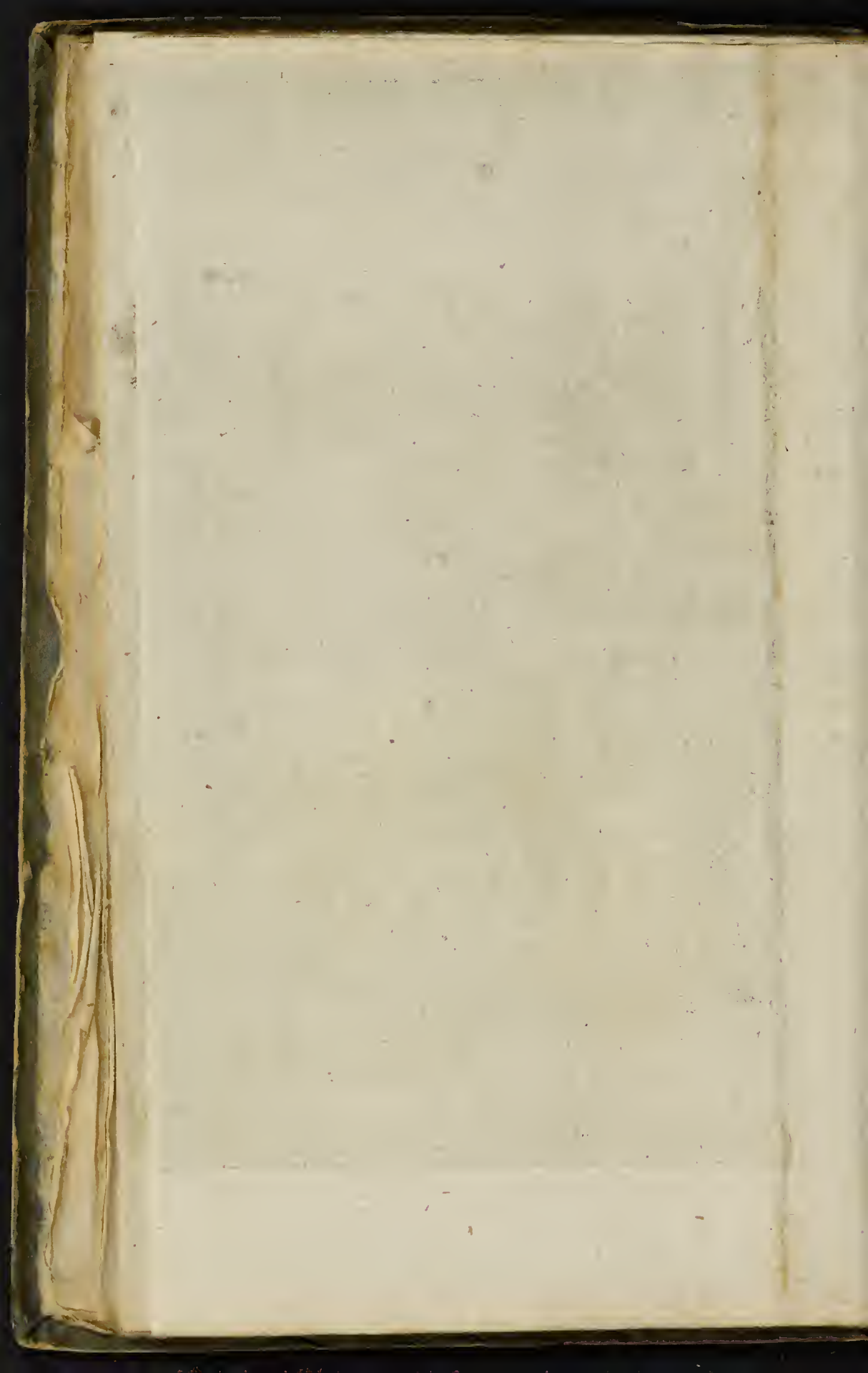

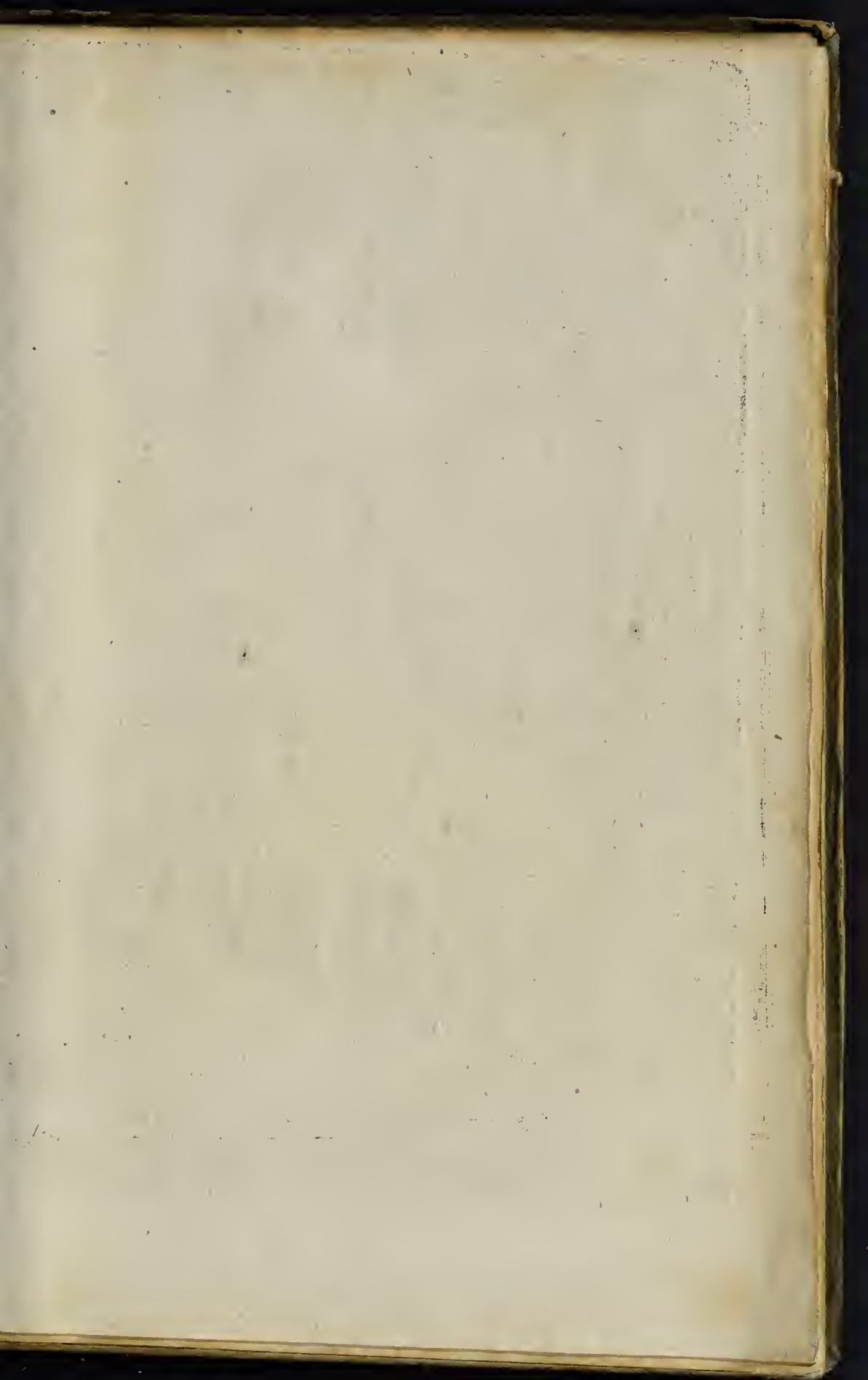
1. Het Hofhuys. 2. H. Maj. Vertrek. 3. de Kerck. 4. de Ketiken. 5. Wachthuys. 6. Orangerie. 7. Thiingereetfchap. 8.

Delftfonteyn, o Leort Pant. Basscoirt 10 Wdwen Portreck. u Giarde joprix. et. Merible 12 Stalligen

met Privilegie van Haar E. G. Mege: De Heeren Staaten van Hollandt en Westfriesland

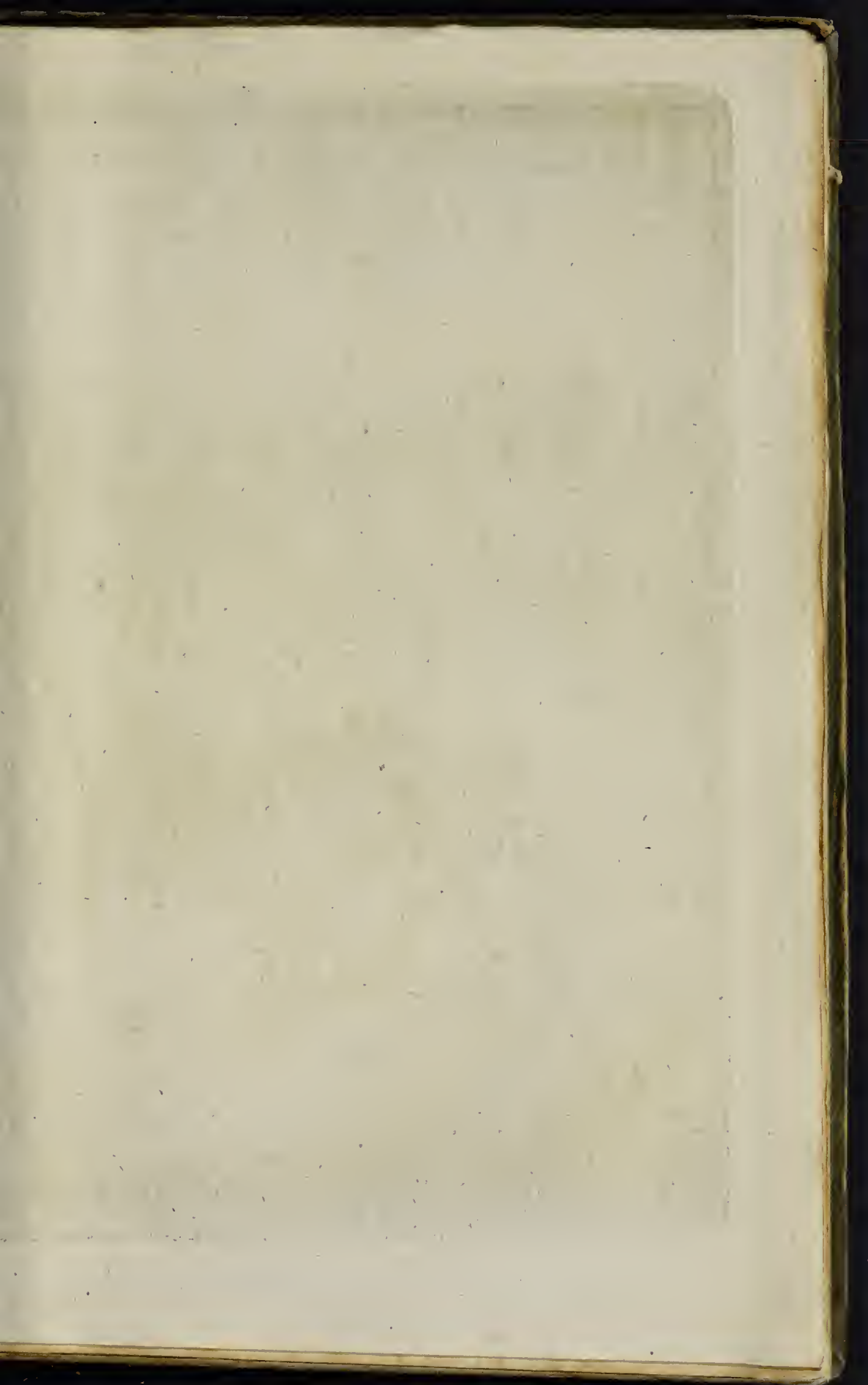

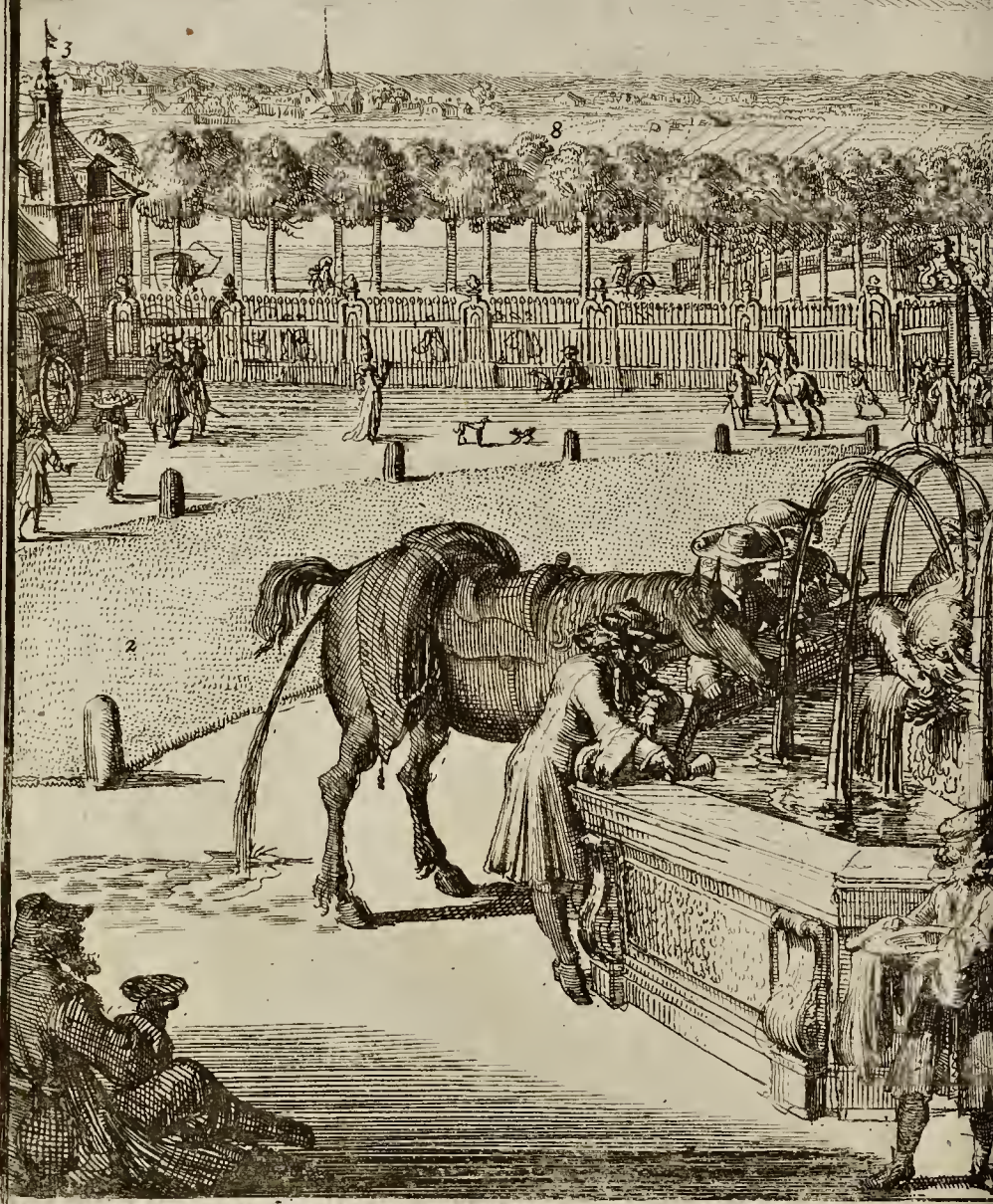

I. De Aeer-grong, 2. Weg na t'groot Bassin, 3. Bosch en thuyt vint dat Casteel, 4. Allee na de Heeren weg voor't Hof van

de Hingels van t'Hof. Bon. de Booge delin: et Sculp:

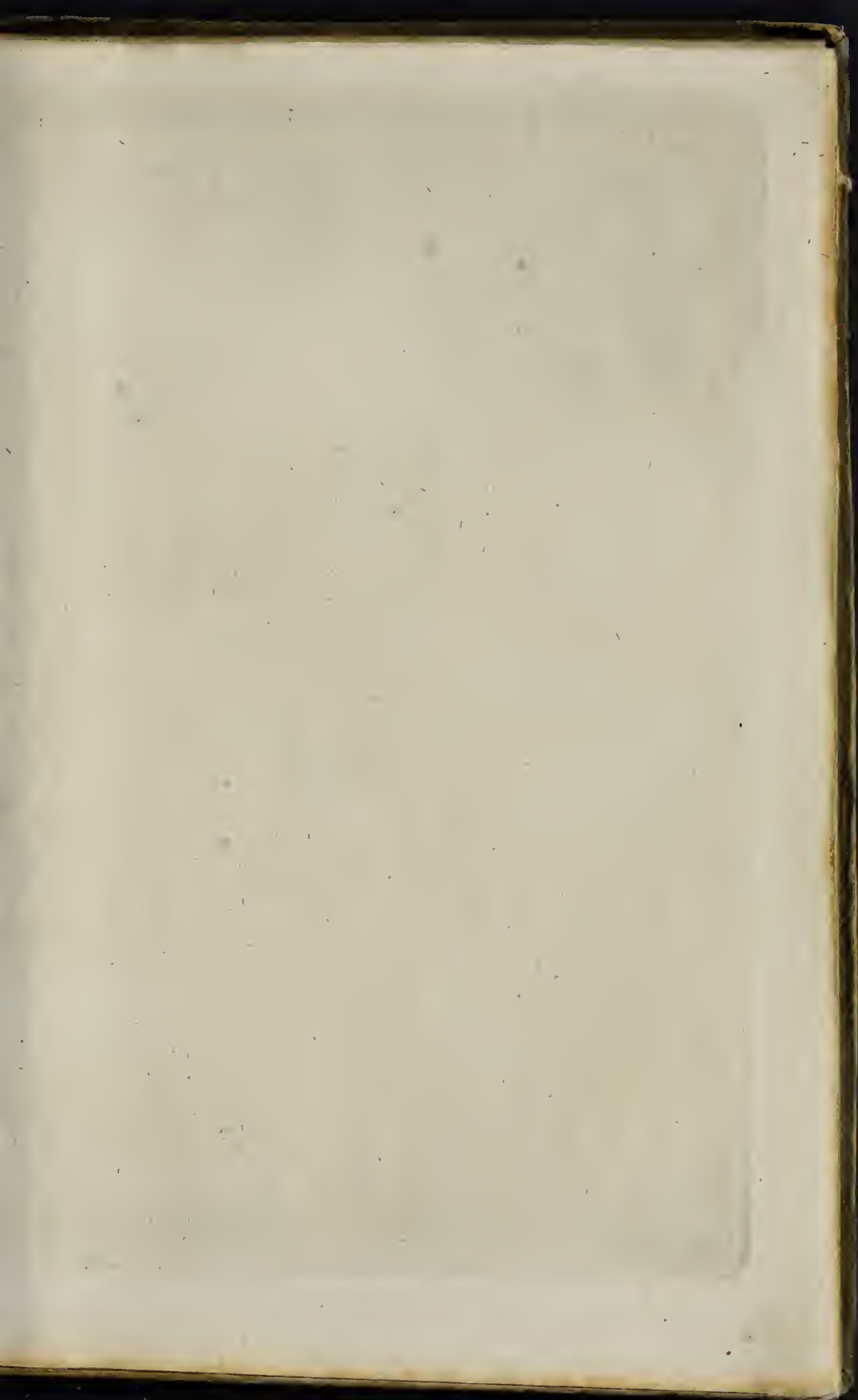

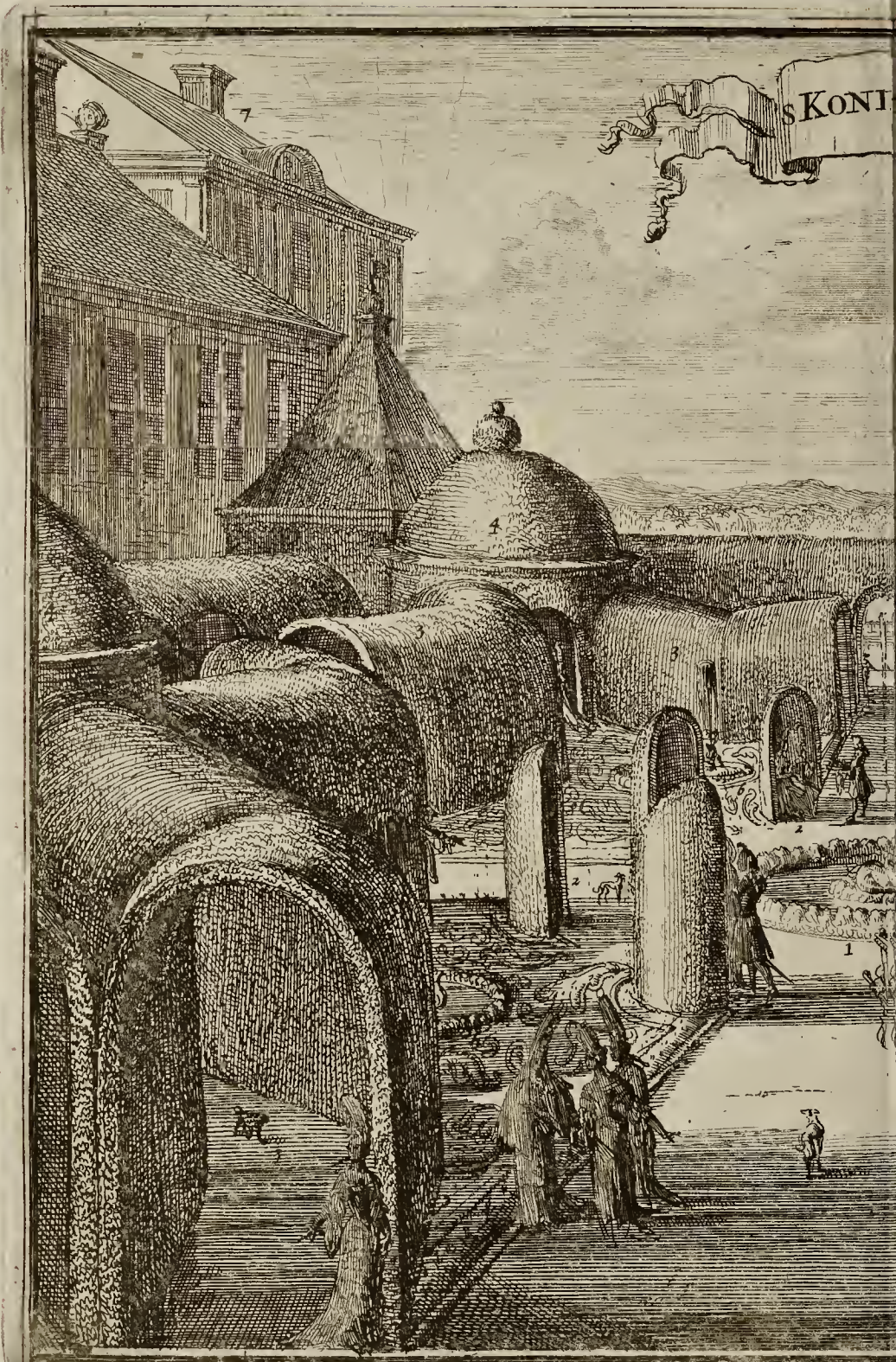
2 In 't Jaer 1700 was de vier spuyende Dolfynen, 2 de Parken ga van 3 Beduyt aan de werck by de Serrice

R. de Haoge Adm. et Sculp.

by de stallen 5 Barriere van Voorhof 6 de Poort en Sentinellen, Allee na Apeldoorn, 8 Allee en Grootte weg verby 15

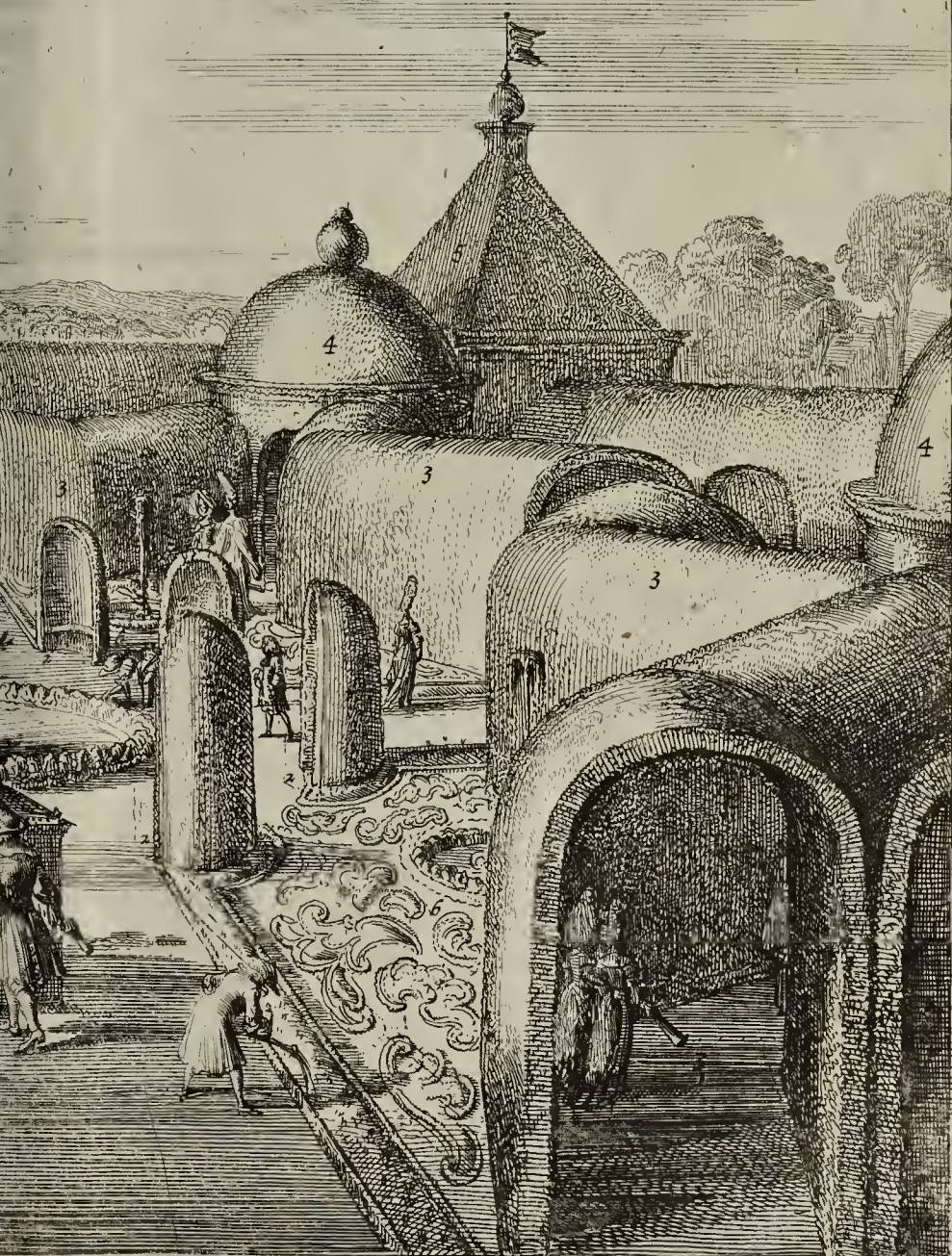

S KONI

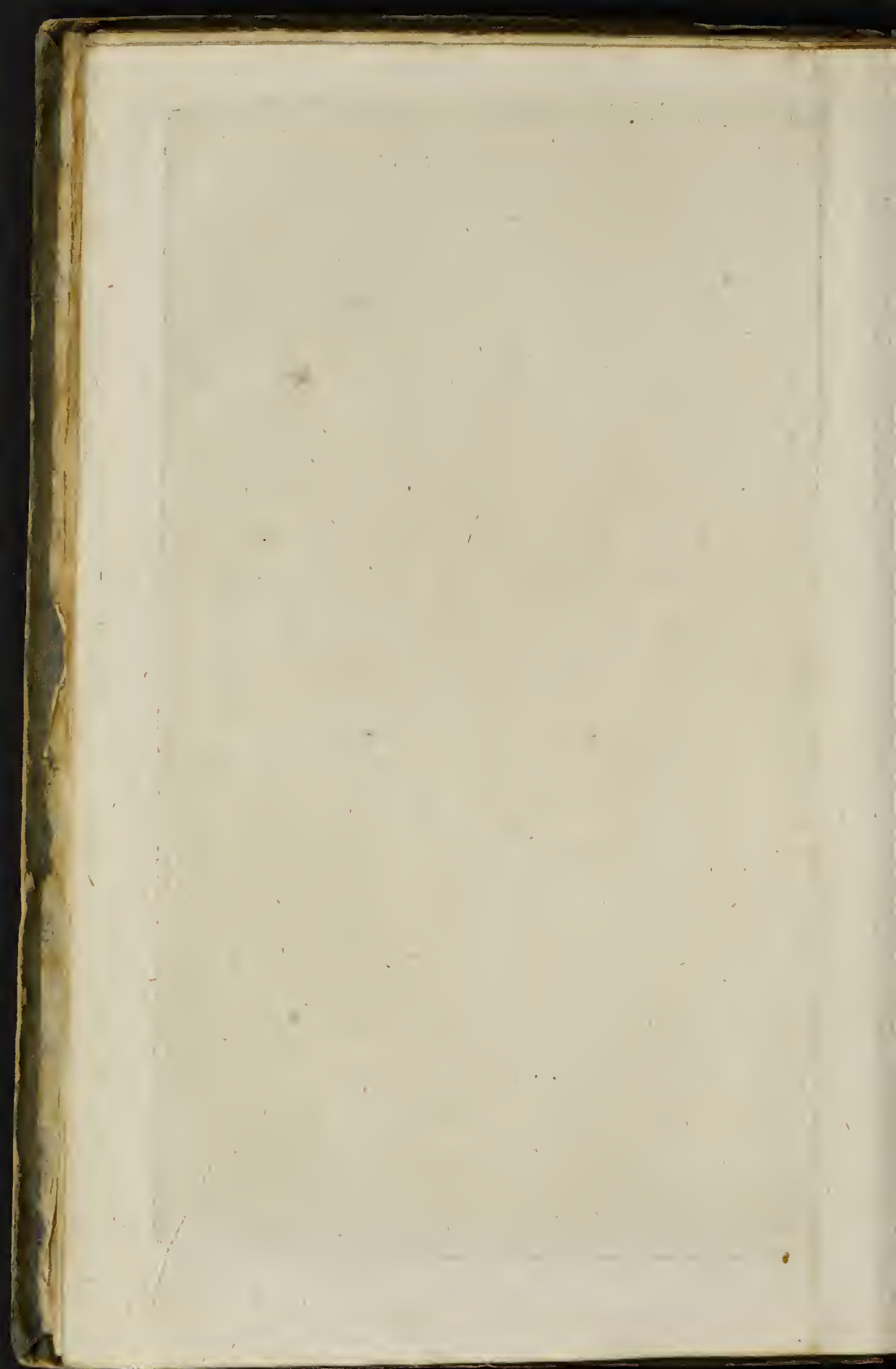
1. Bonteyn van glaucus 2 Groene Schutten toe rustplaatsen, 3 dool-Allees, 4 de vier Domes, 5 do

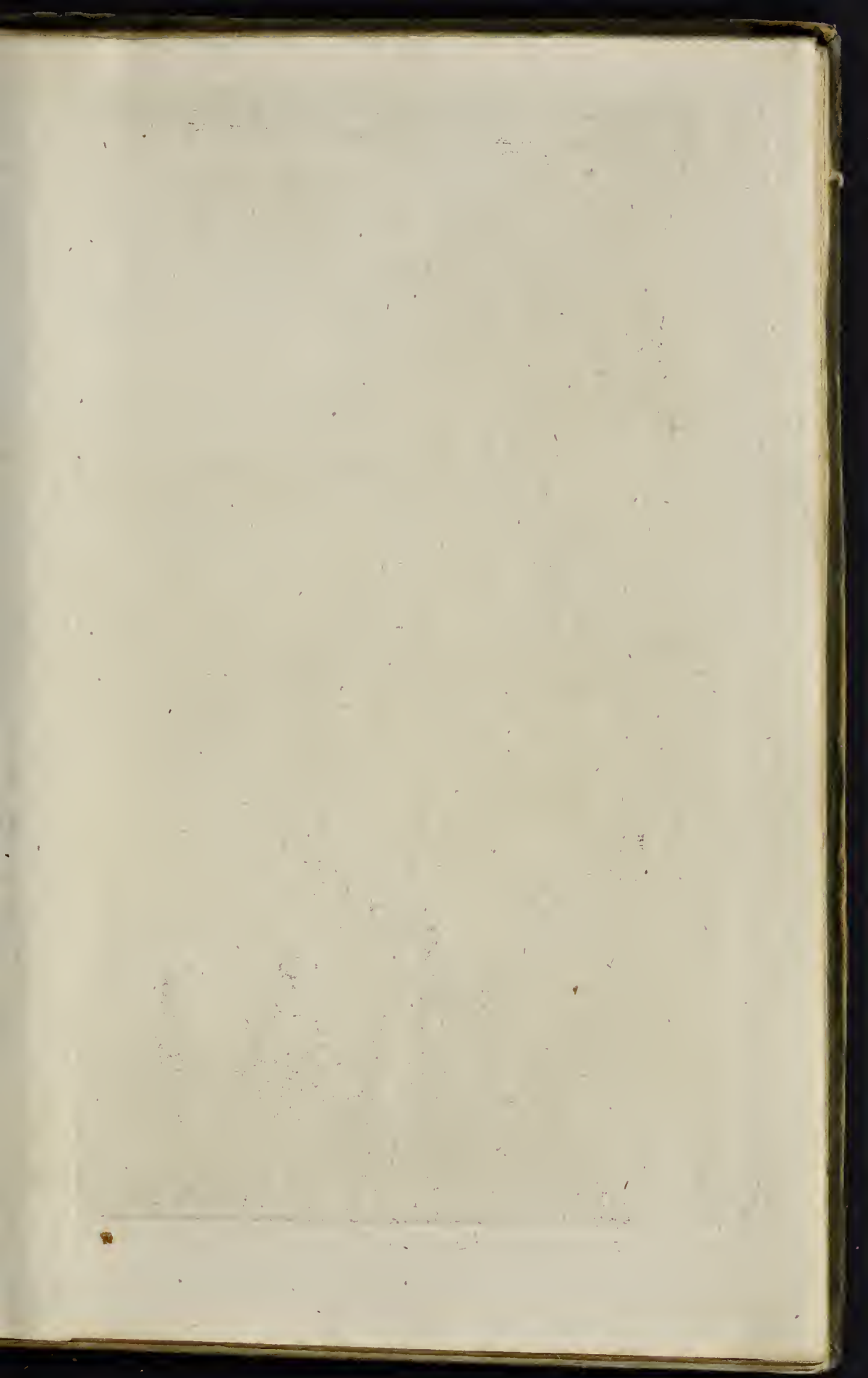
INS CABENET

Figure 3.

orenen der rondgaende berceau, 6 de vier Tritonsfonteynjens 7 het Hof. R. de Hooge delin et sculp.

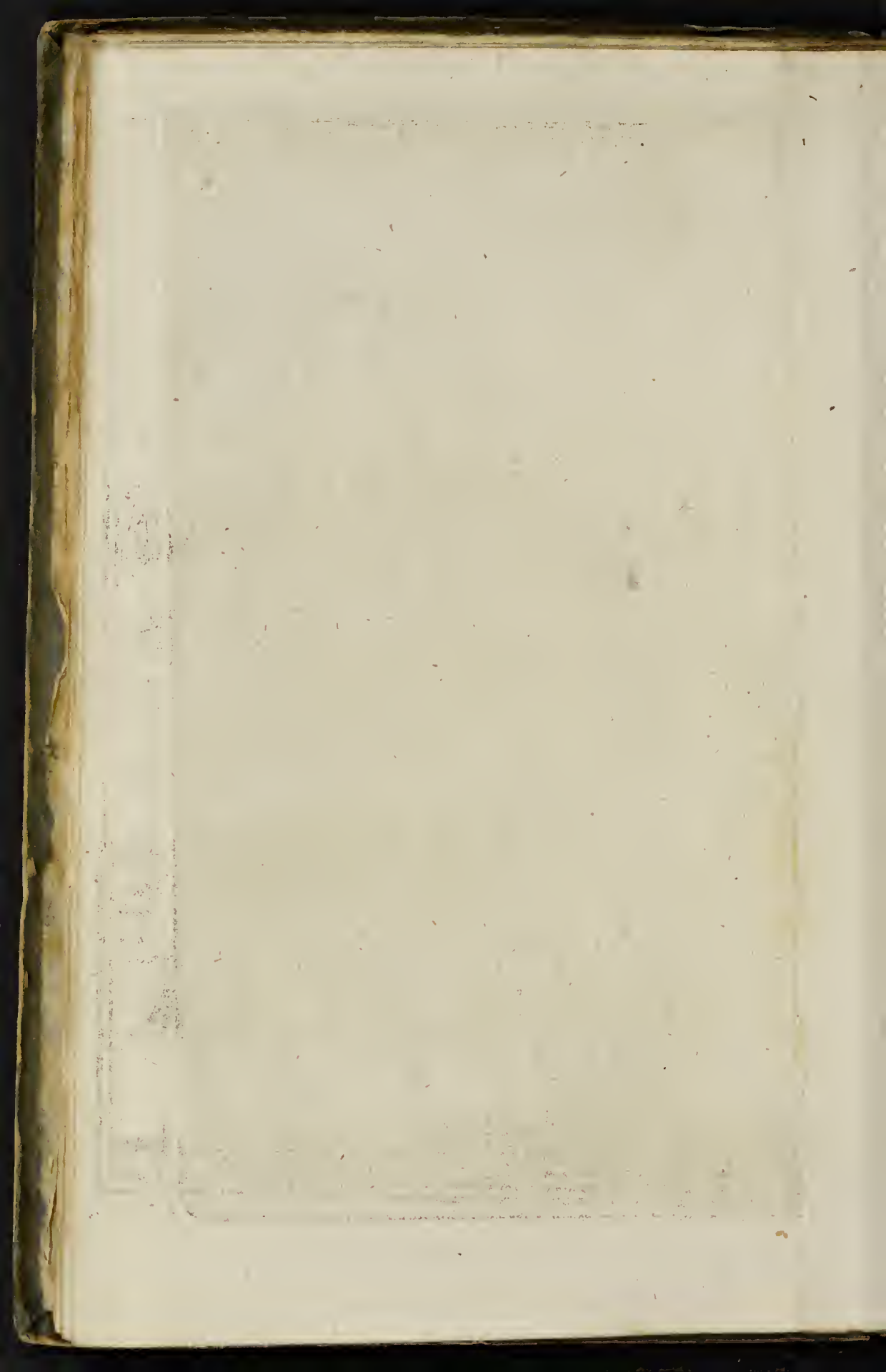

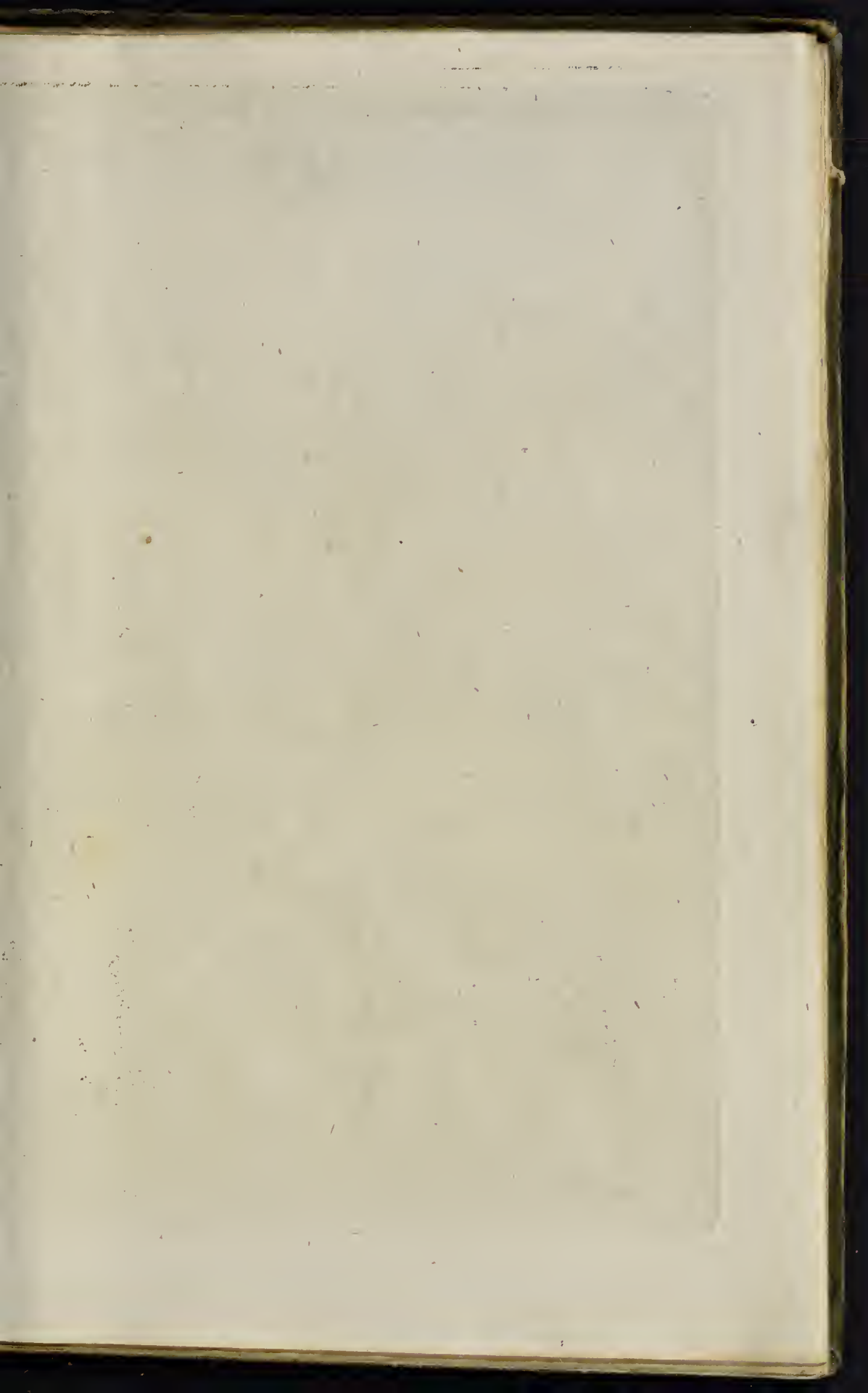
1. Trap uyt de Koningins Cabinet, 2. Weg voor de Koningin na het buytenhof, 3. Syringa Fonteyn

GERIES

ningins Grotte, 5. de Grootc thuin, 6 het Hof, 7 Amphitcatre en buiten Thuin, 8 de groote weg v. Aſpceet

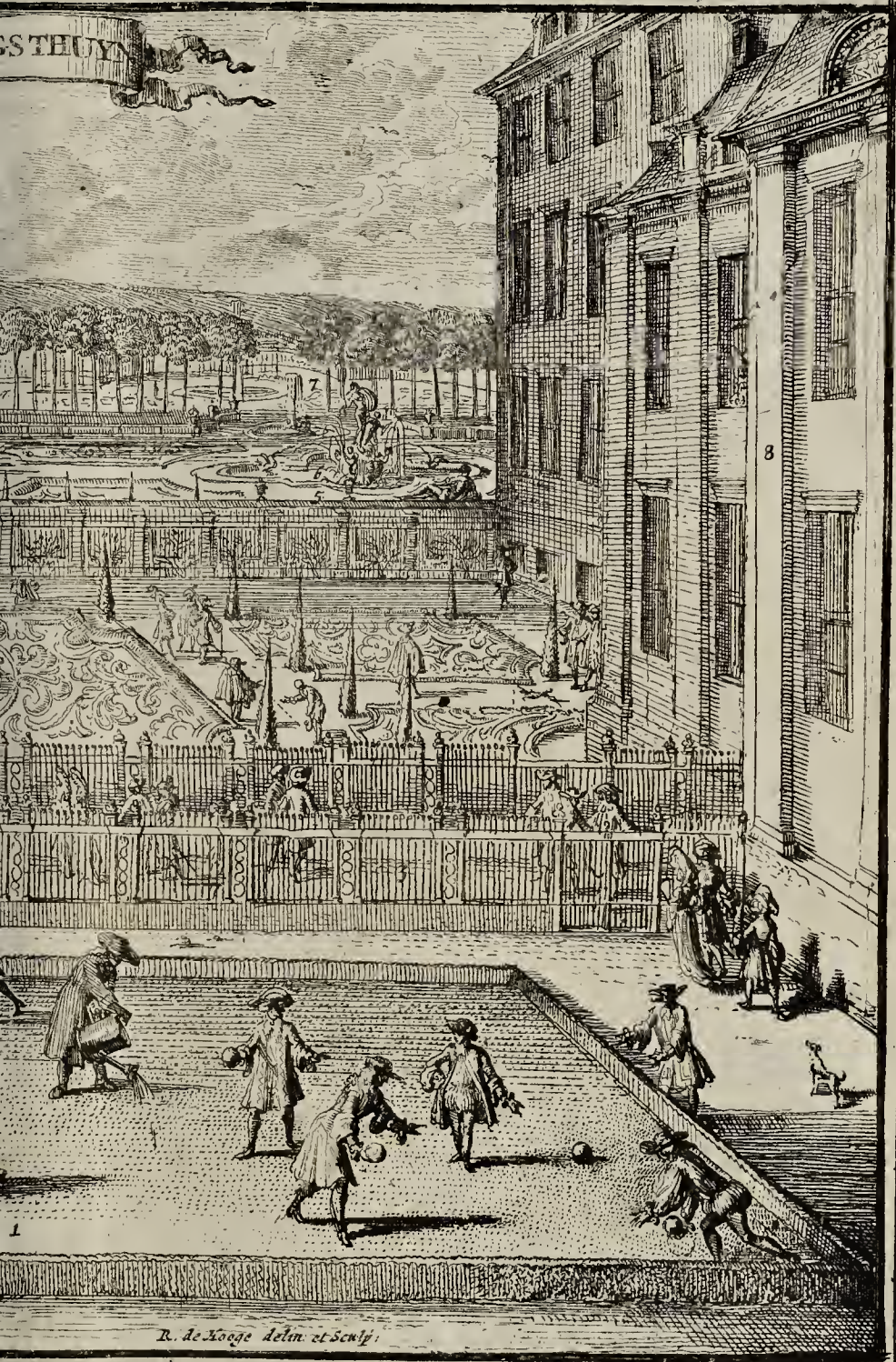
BOULEGRIN met des KONINGEN

Figuur 5.

1. Het Boulegrin. 2. weg na 3. Konings buyten Hof. 3. Barriere grillee. 4. S. Konings Fonteyne 5. Rond gaenda

ESTHUY

R. de Hooge delm et sculp.

van t'grootte Park, 6 Fonteyn van venus, 7 Park der naeven, 8 het Hof, 9 het Doolhof, 10 het Buytenhof.

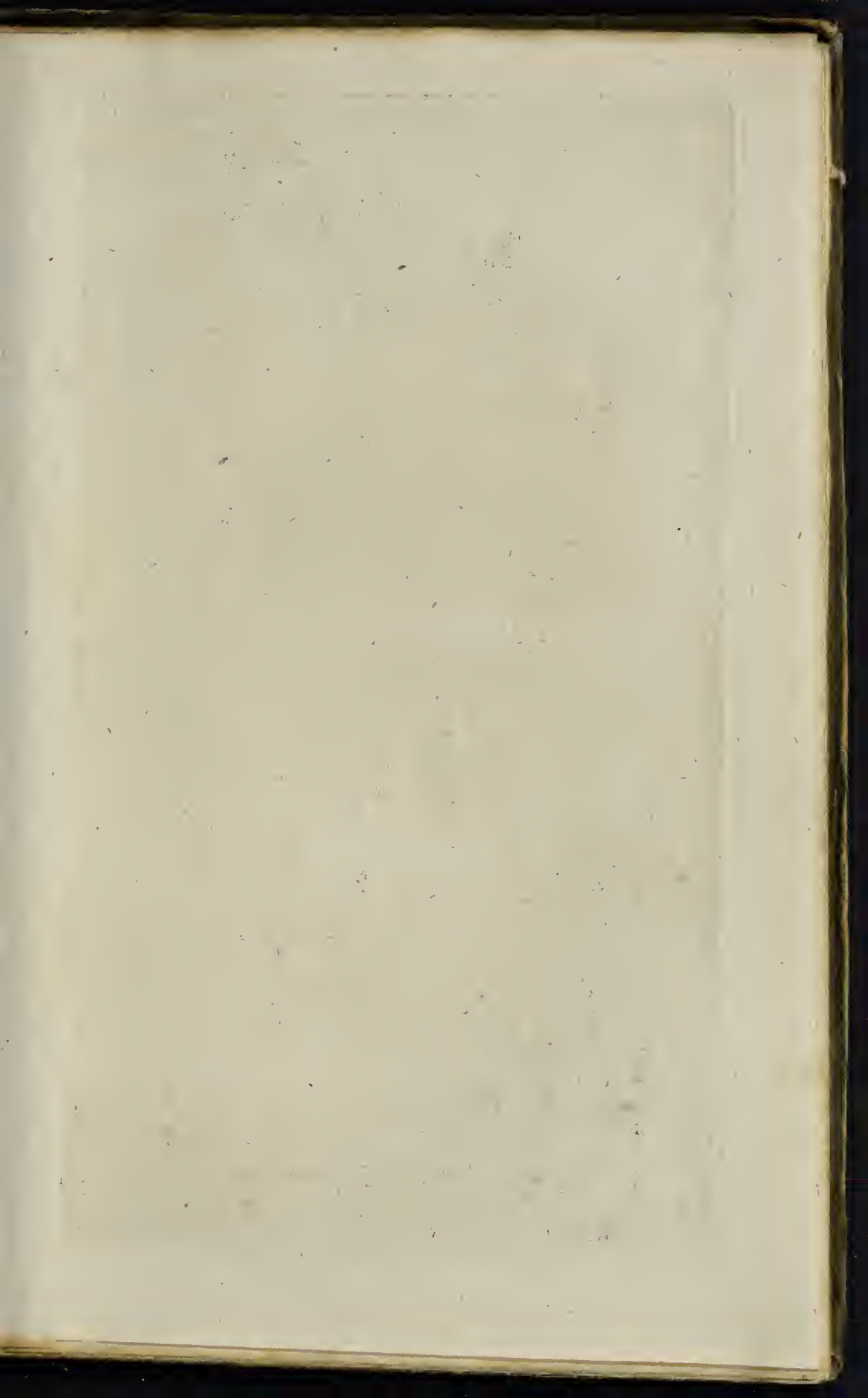
Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

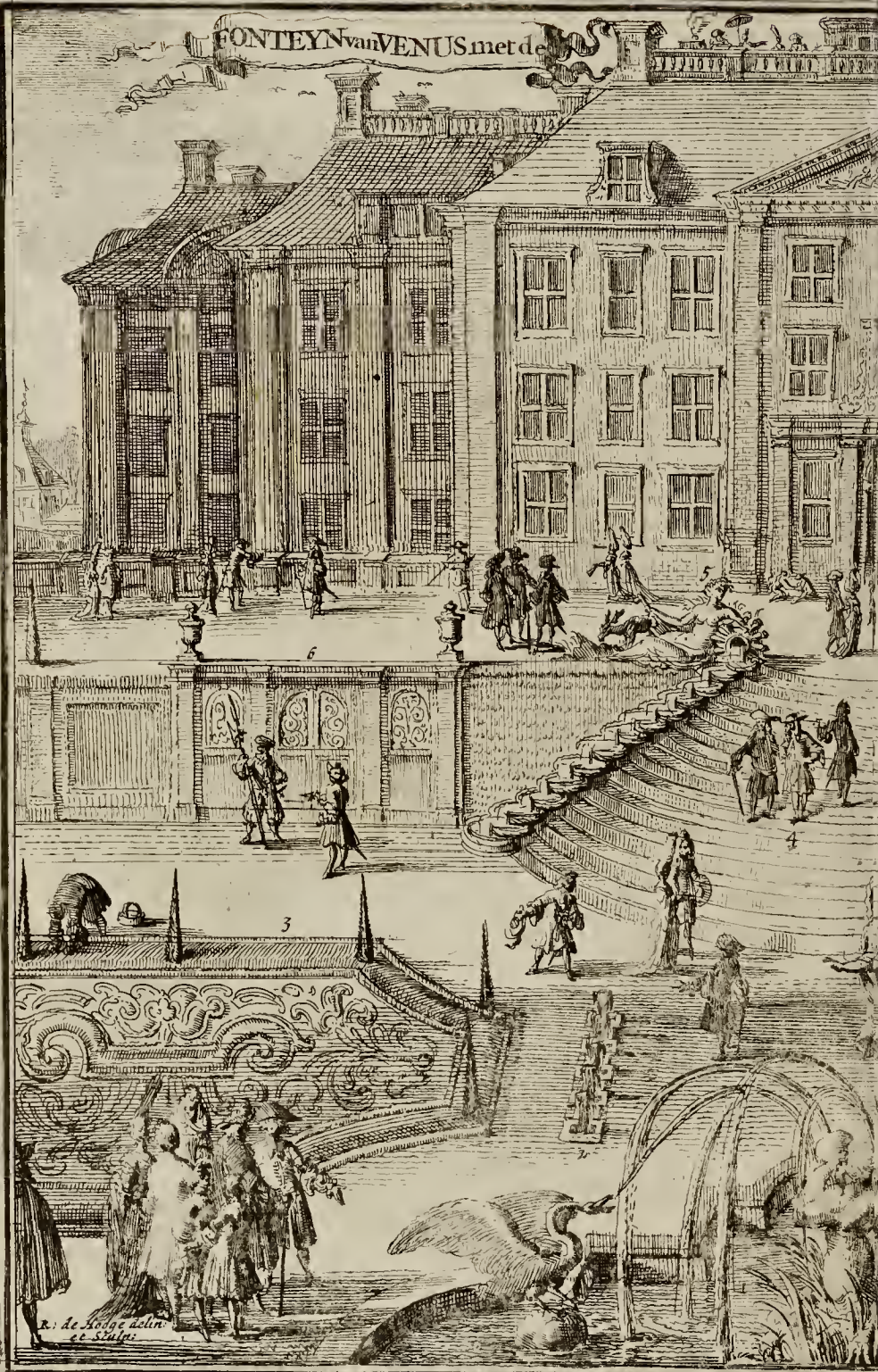
Faint vertical text or markings along the left edge of the page.

Faint vertical text or markings along the left edge of the page.

Faint vertical text or markings along the left edge of the page.

Faint vertical text or markings along the left edge of the page.

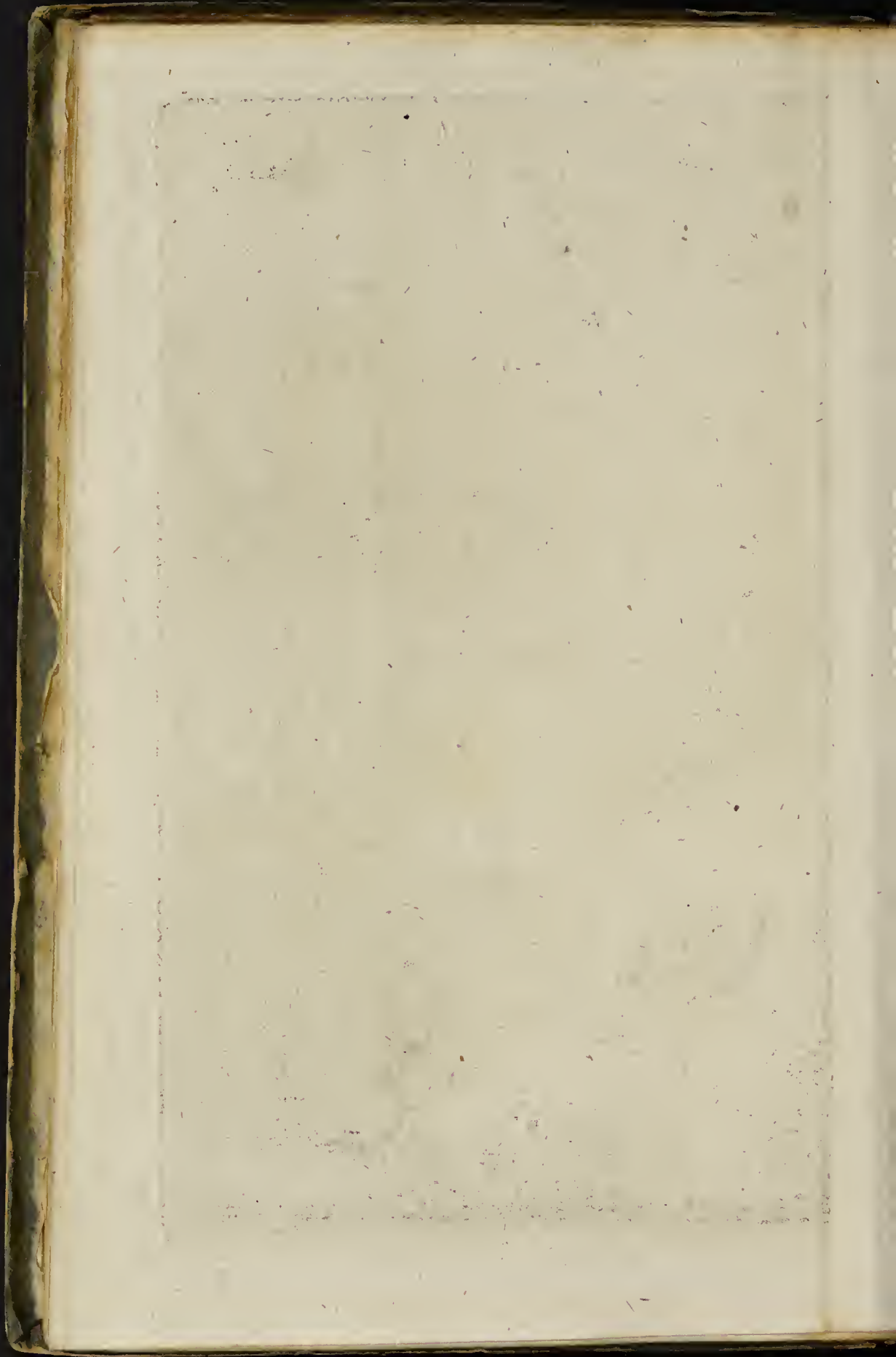
1 Bassin van Venus met 4 Tritons en 4 Swanen etc. 2. de caas' Fonteyns. 3. deelen van de Partzers. 4. de Trap en...

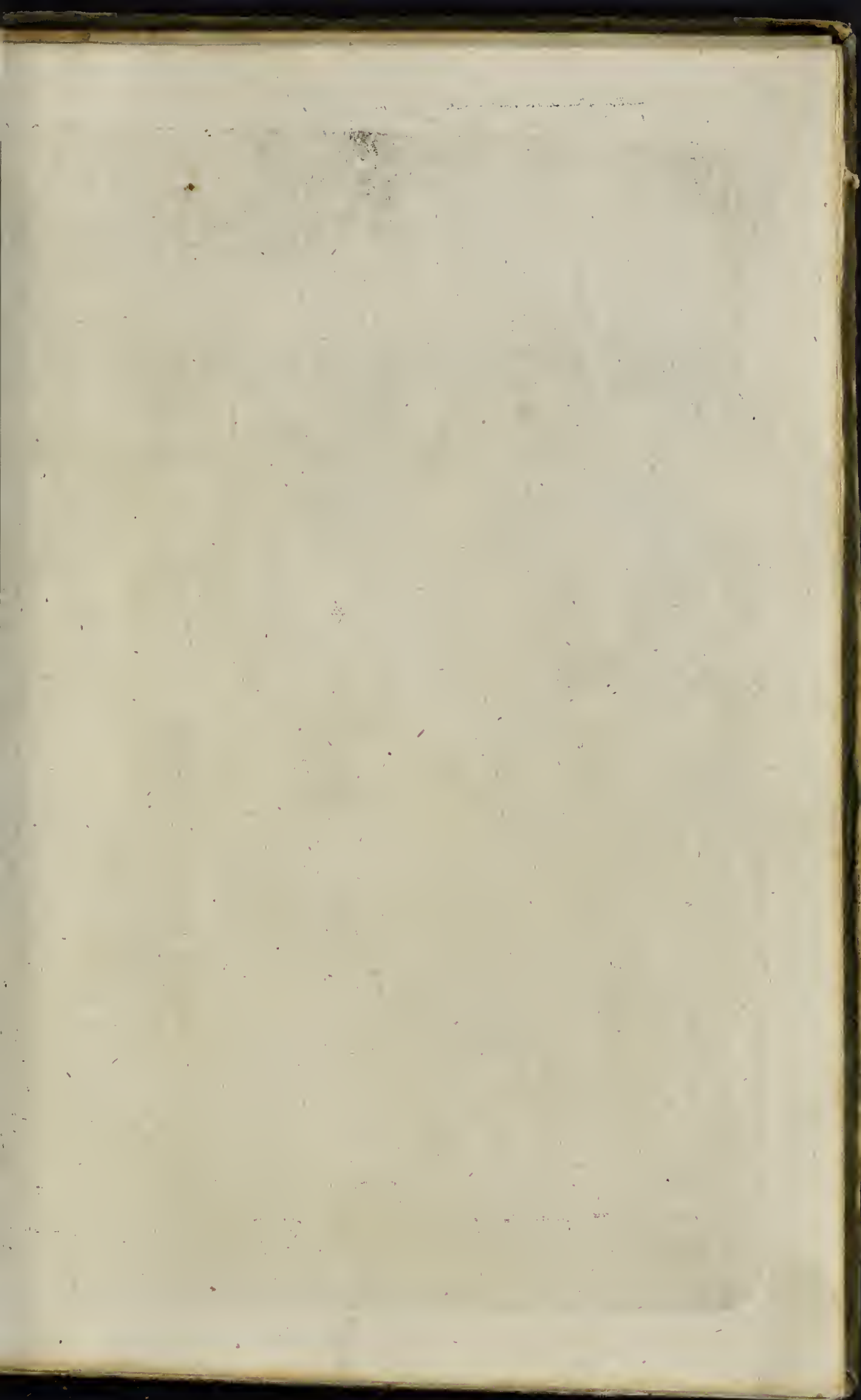
Figuur 6.

TRAPCASCADES achter't HOE

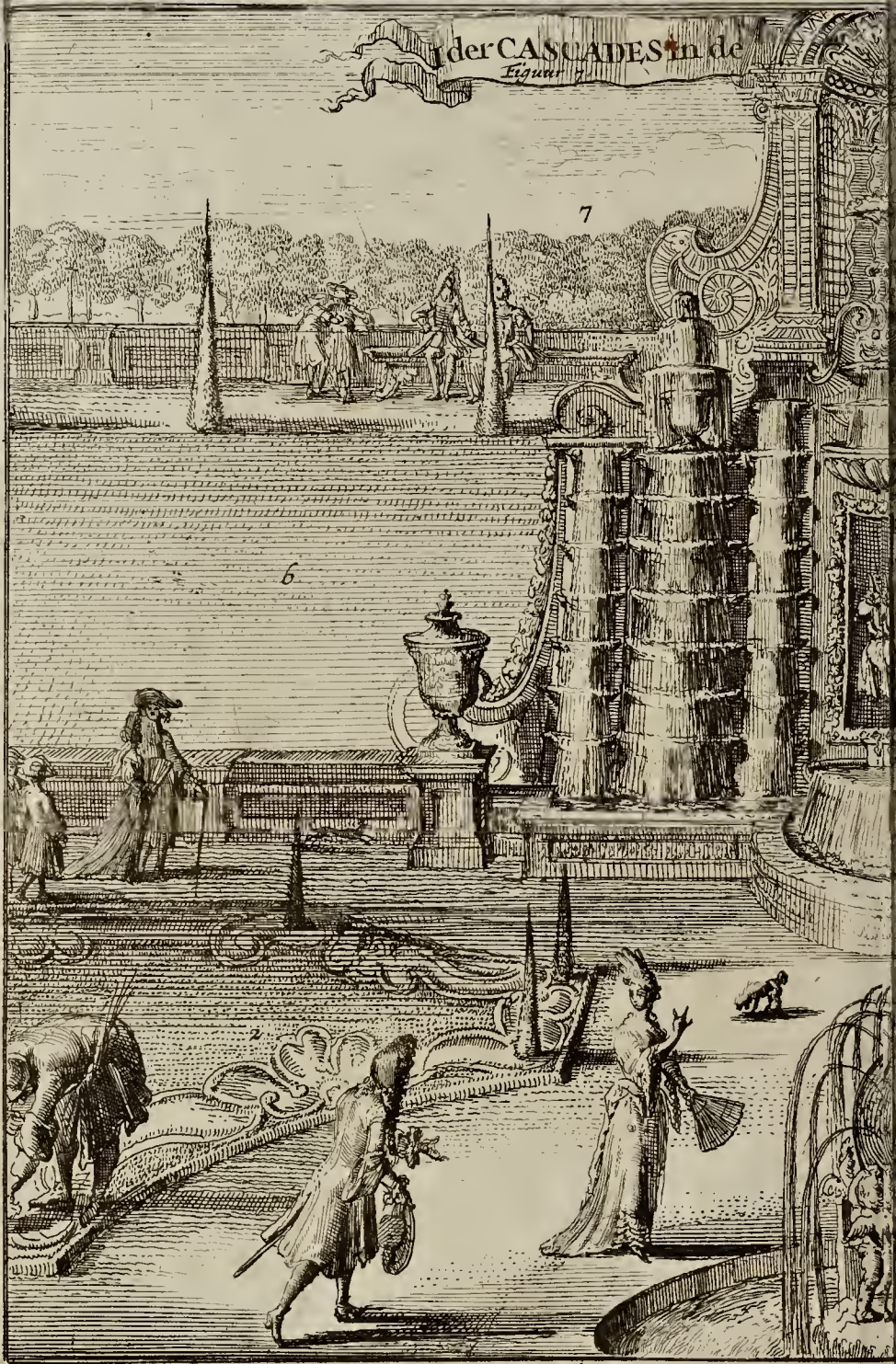

helpen. 5 het Reytergodinnejen en Rengod. 6 Ingaang tot de Koningins prot. 7 ingaang tot de Kon baden 8 het Hof.

Der CASCADES in de
Figuur 7

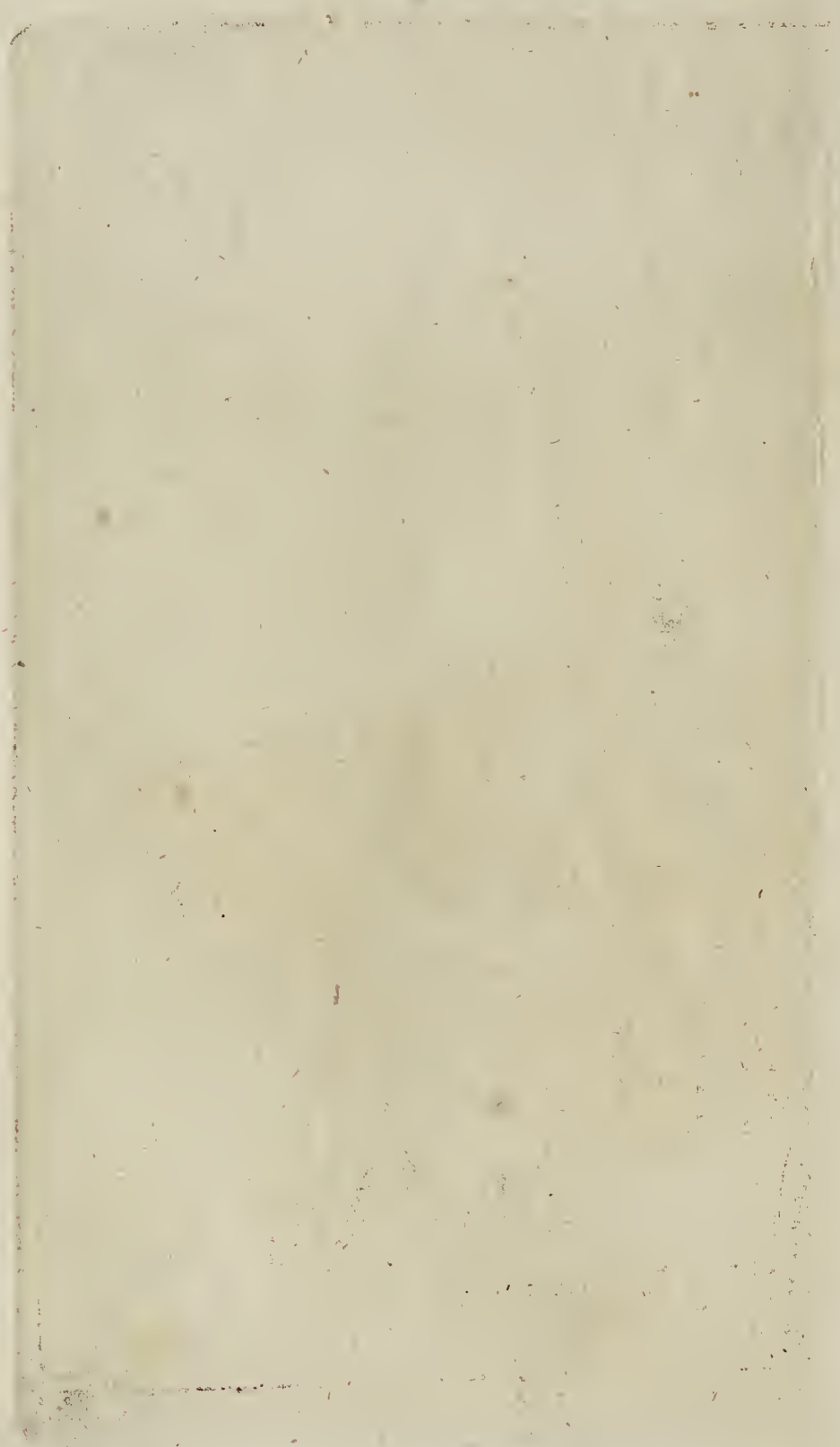

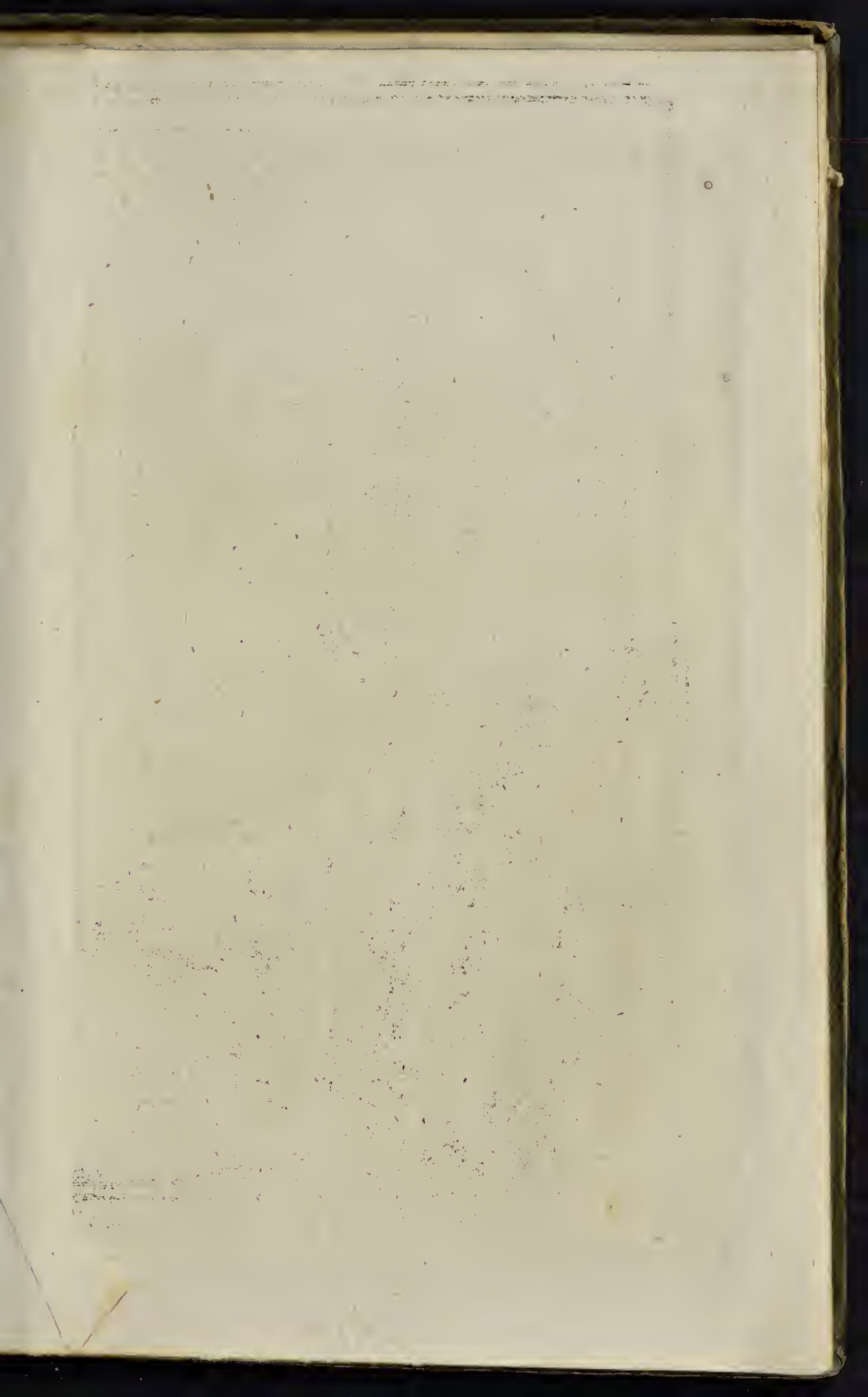
1 De springende wereltkloot, 2 Parken van Boulegrin in de Grotethuin, 3 de Glaszee
6 de Terras die de Grotethuin sluyt, 7 de buiten Cingel bomen.

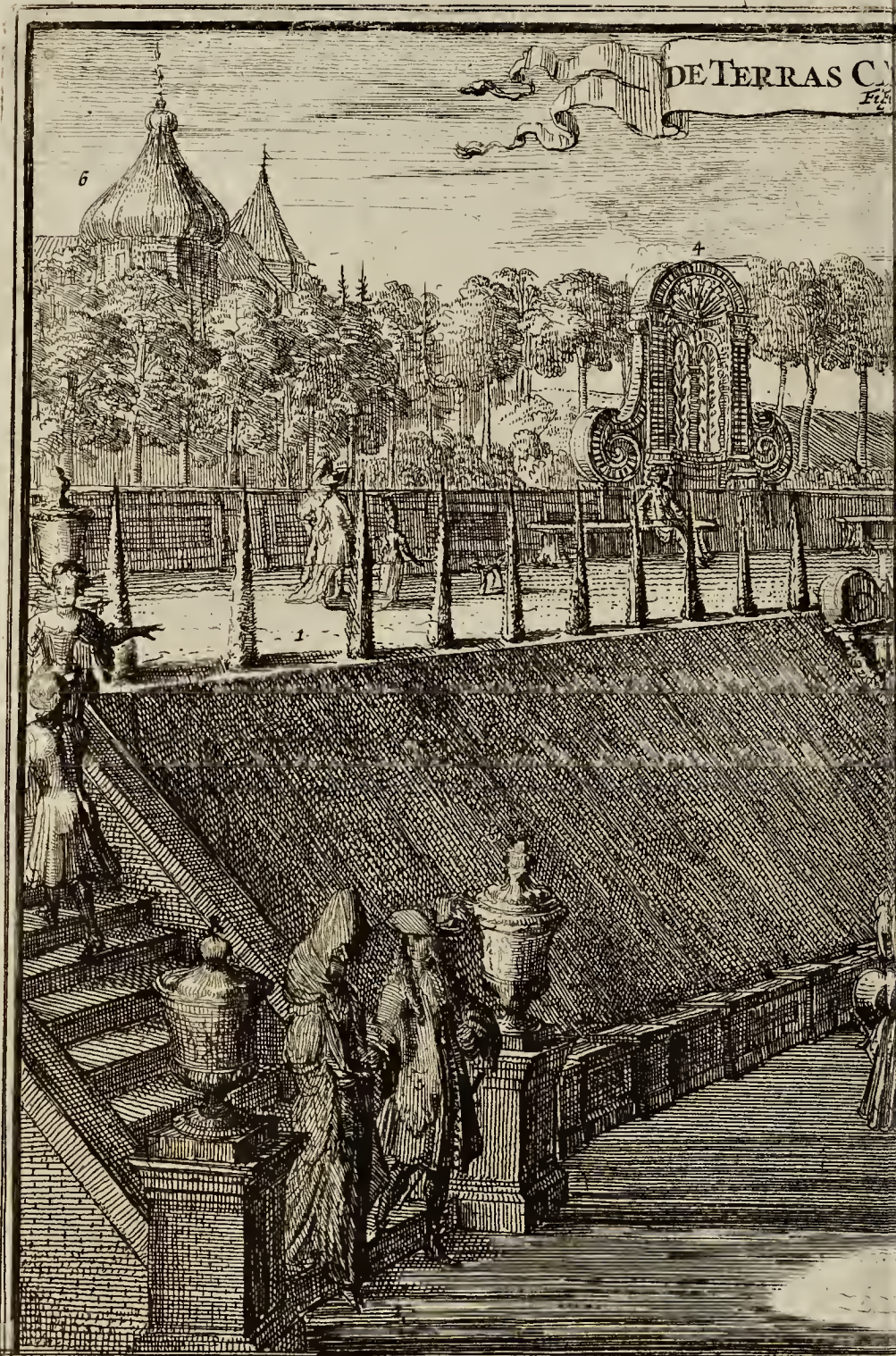
TERRAS van Vorcht

Van met de aflietende Bassins, 5 Pavillon en Reposow op de muur van de Terras
R. de Hooge delin. et Sculp.

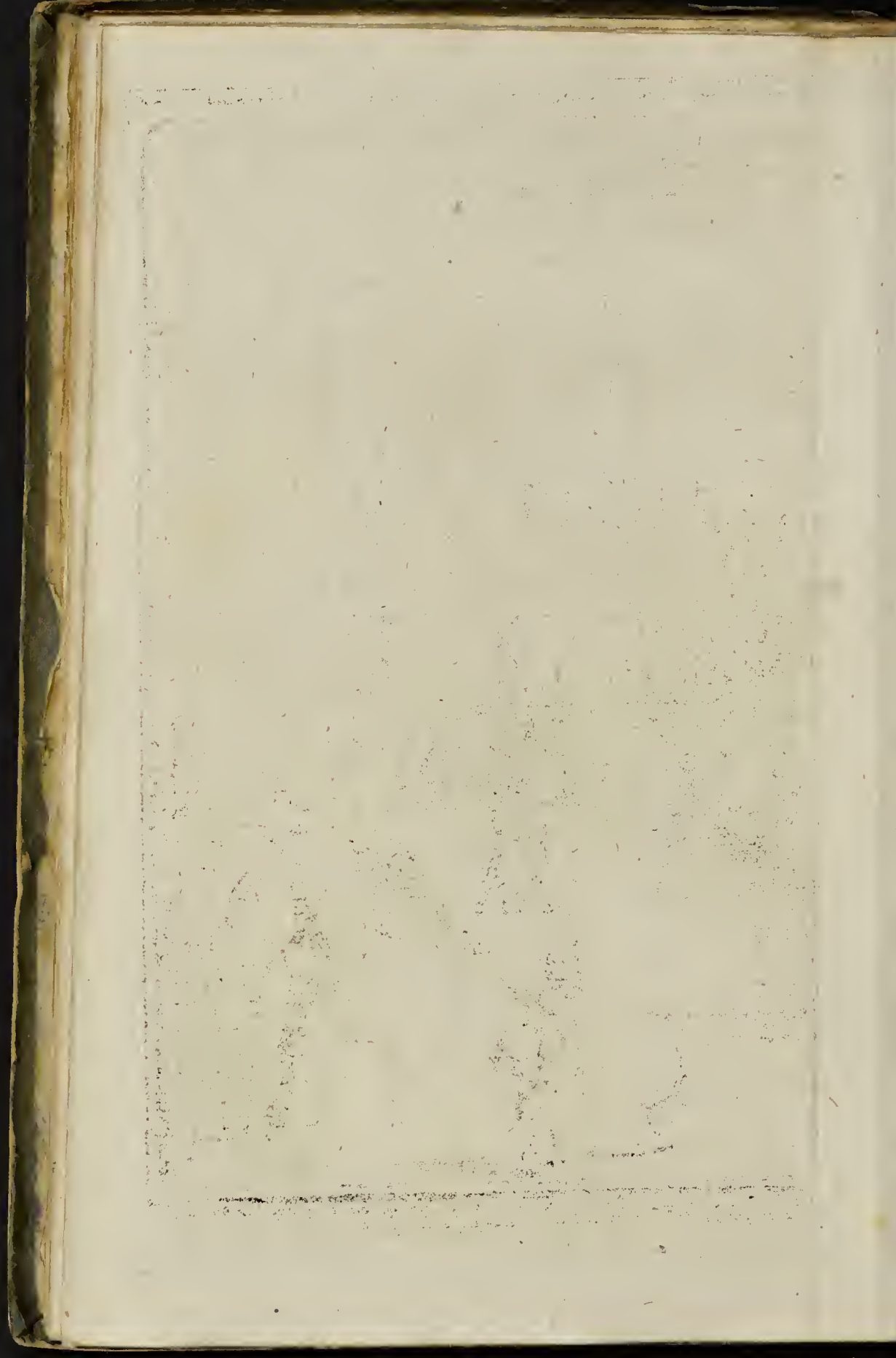

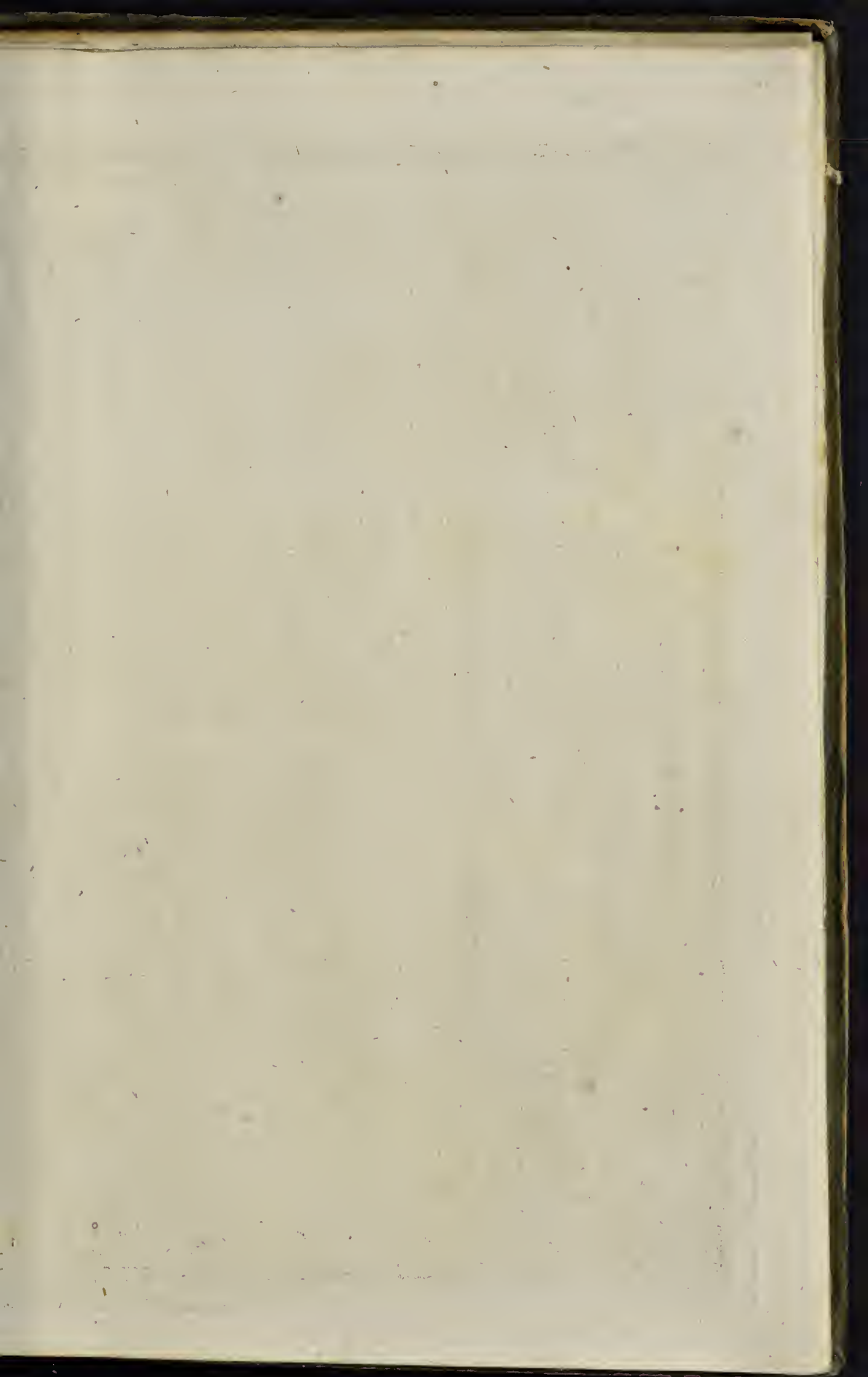
1. De rondomgaende Terras, 2 Trappen in vier hoeken der Terras, 3 de Cascade van N. Casteel met Cascades en Beeken, 7 het groote Parck 8 Toort in het parc der namen, 9

MADE OP ZYDE

, met al de byvercken, 4 Pavilion, op de muur, 6 de ingang en doorgang van het oude
a la rustique in de moes-ruinen. 7 de Souze de la Sout.

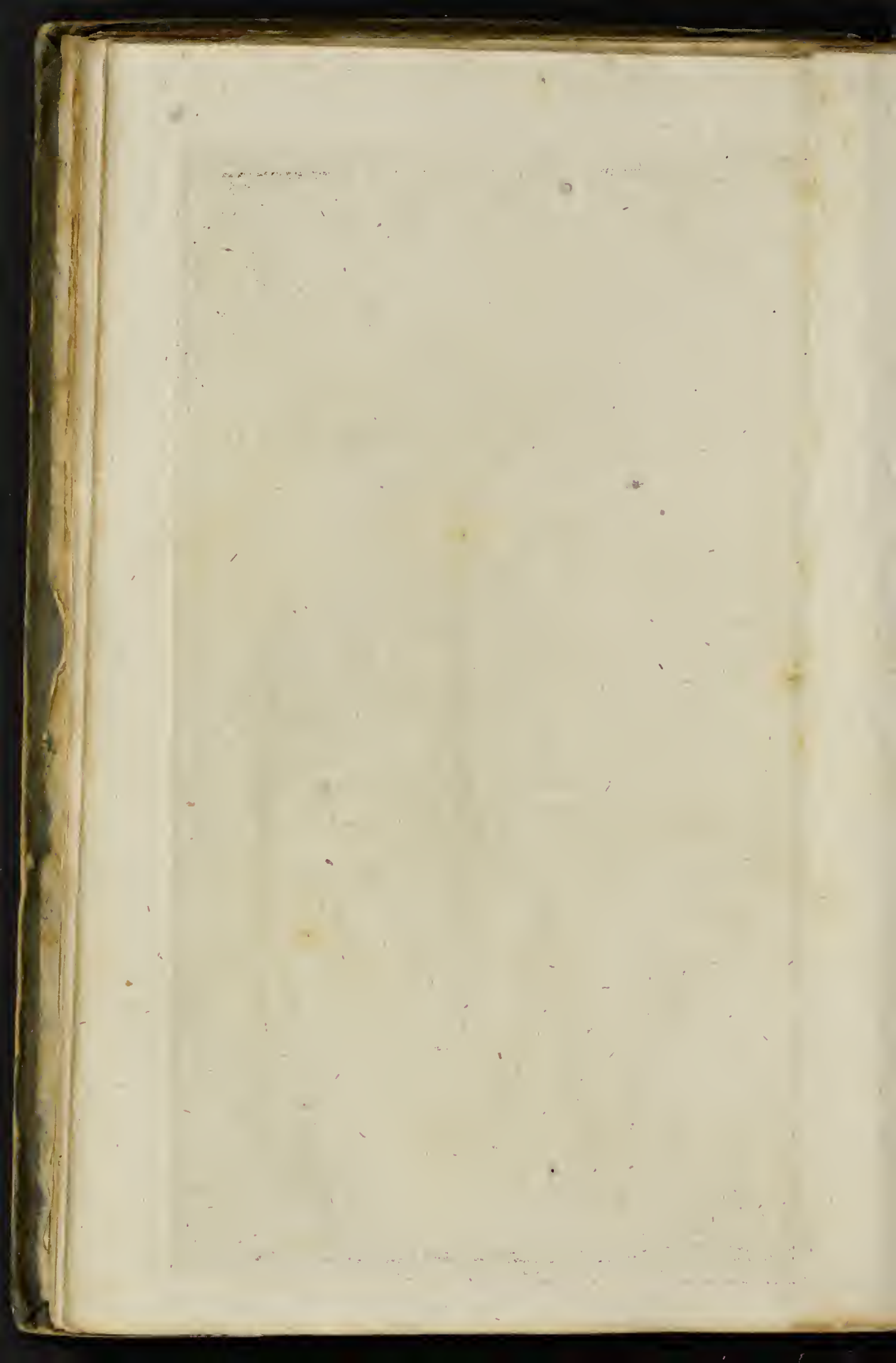

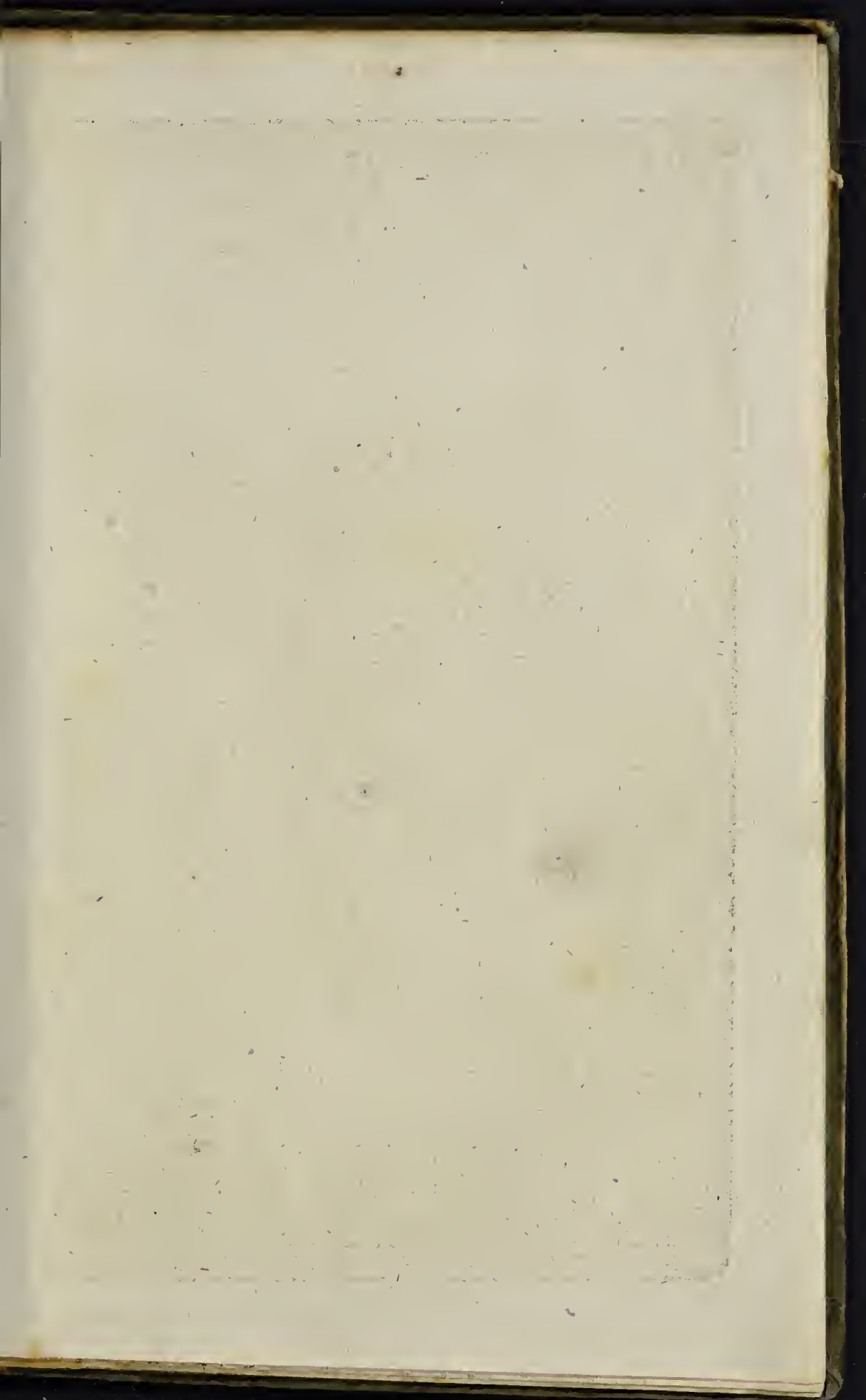
1. de Fonteyn van Hercules. 2. de lage muyr die de terrasfen slyt. 3. de Sprong Royael. 4. de Grot
 5. het Amphitheatre. 6. de buyt

PERK DER NANEN

5. de Fonteyn tussen de reposoirs. 6. de buyten Poort. 7. de buyten Allee op de Berg.
met de gescheren nissen.

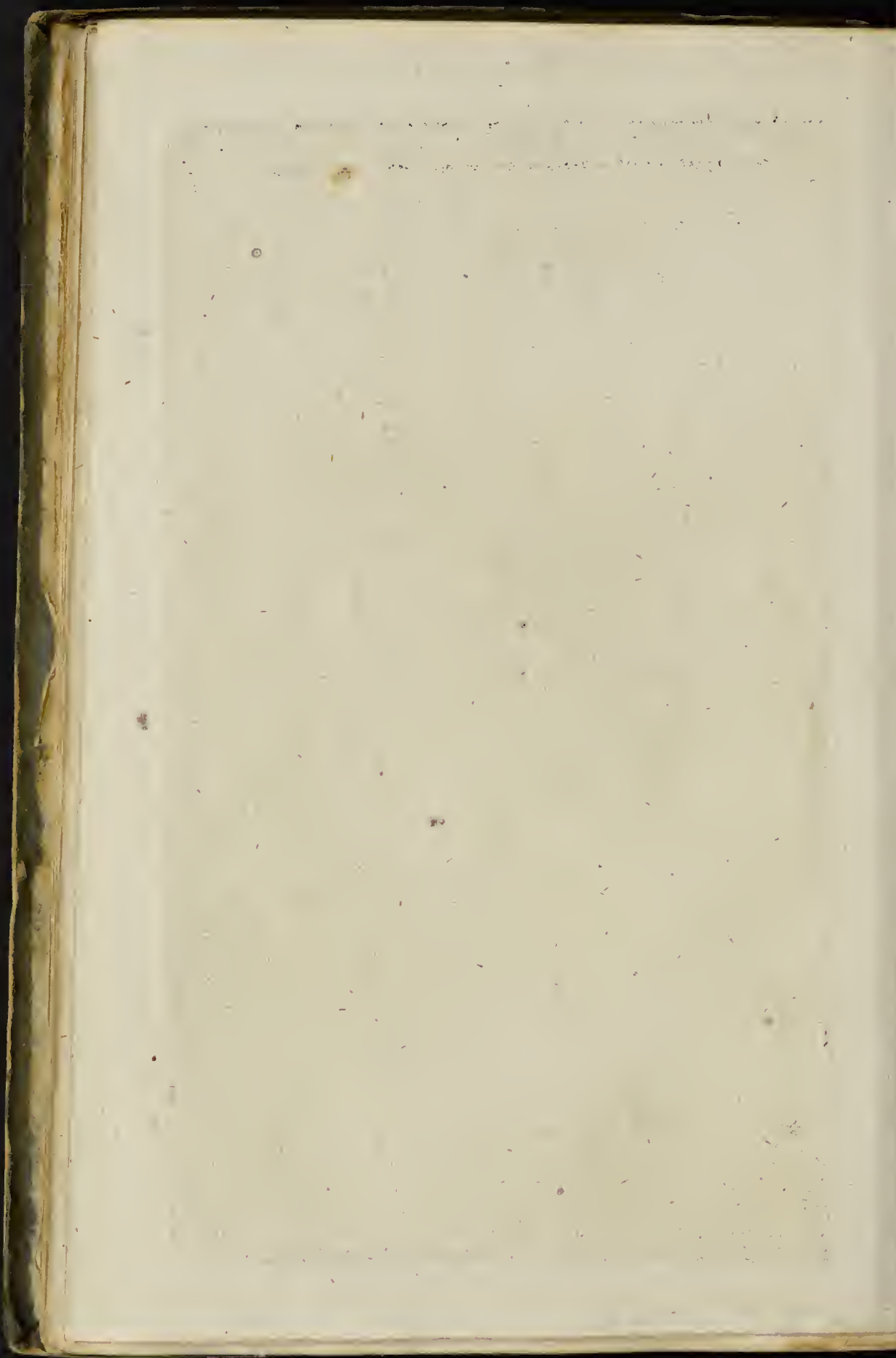

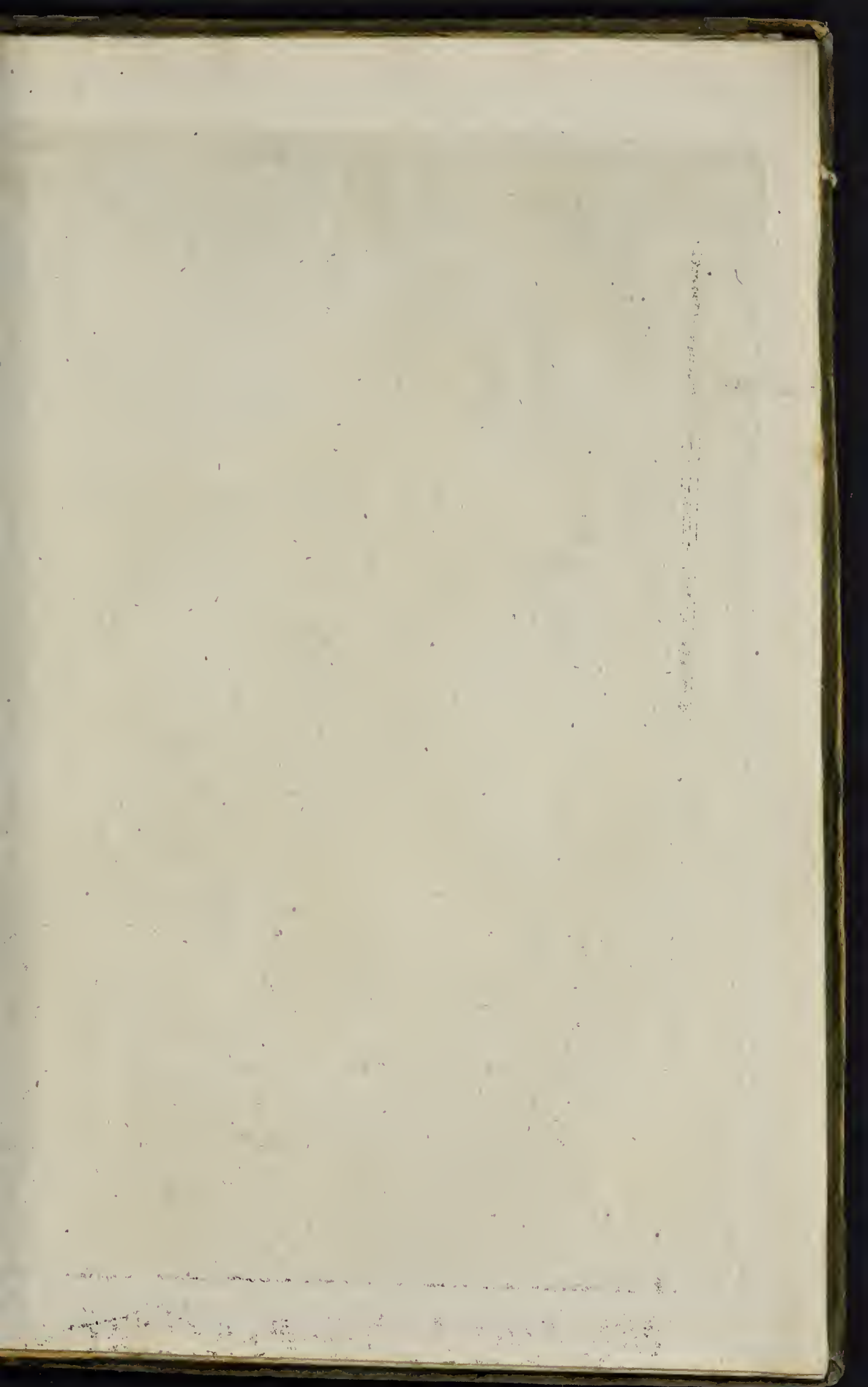
1 de Groot Fonteyn in t'Amphitheatre 2 de Fonteyn royael 3 de vier Becken met de grotfprongen 4 Allers yant oud

THEATRE NAT HOF

waterfysche Poorten. 5. Fonteyn van Hercules en Venus in 't groot Park. 6 het Hof. Deel 2. 1750. J. van der Schueren del. et sculp.

DE GROOTE REE
Figuur u.

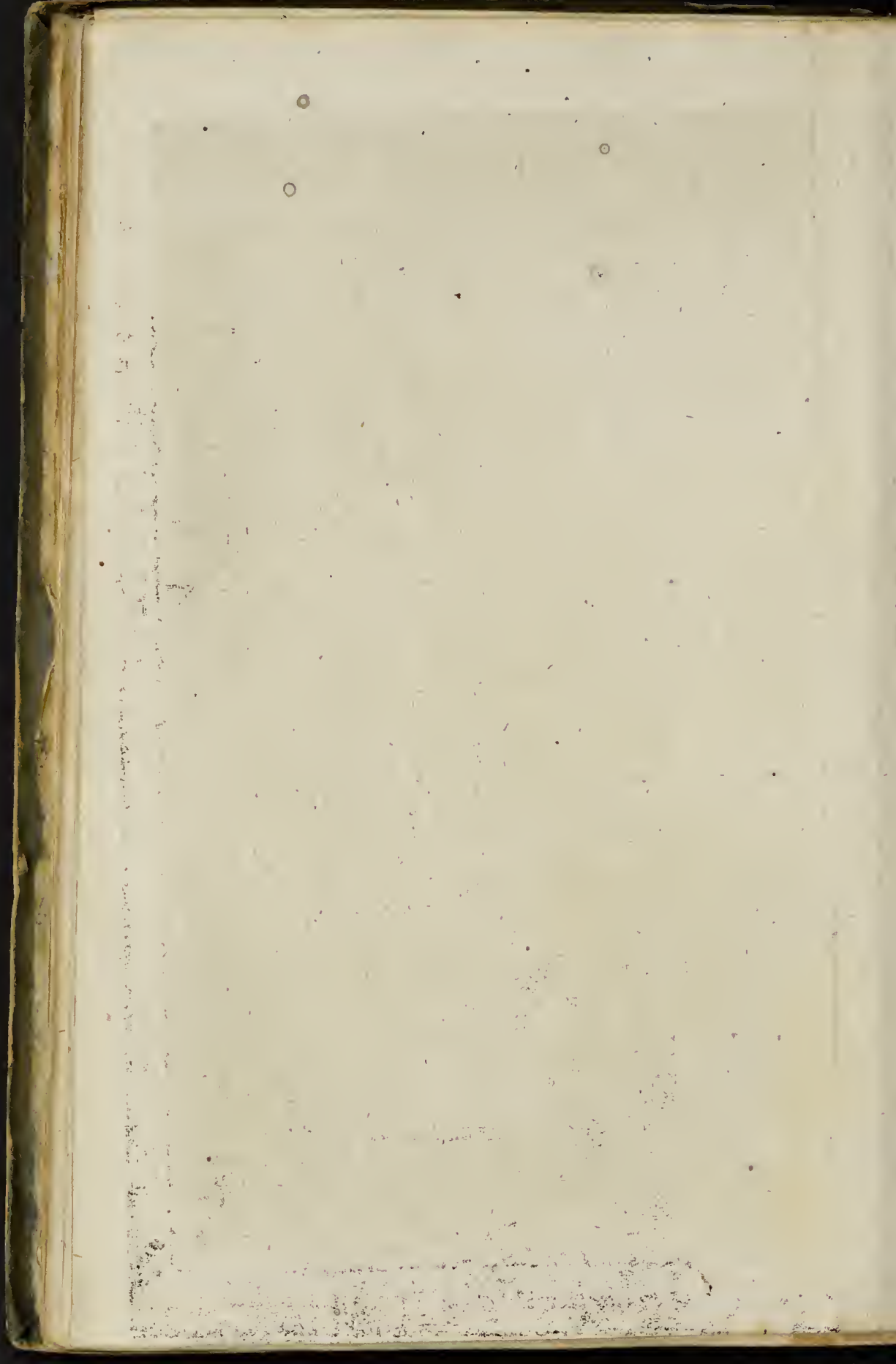

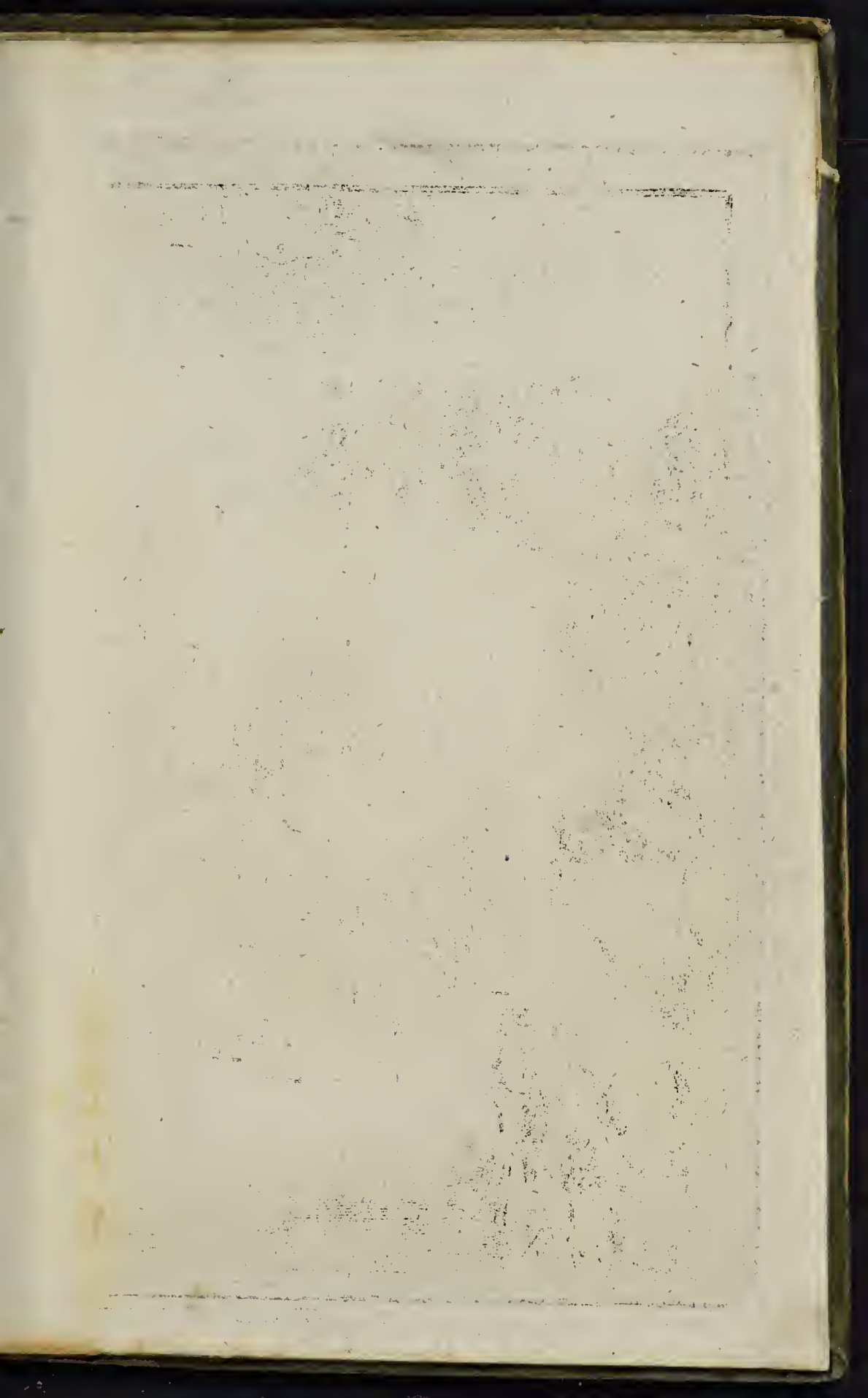
1. Een Spring en vlesse van de Torquato na byten 2. Reysjour der Na. d. l. en. Reysjour

DIRS

Fig. 4 de Zeappell, 5 het Amphitheatere van Tito Pontificum in het jaar 80 de Rome van Rome

DE SESSPRONG VAN

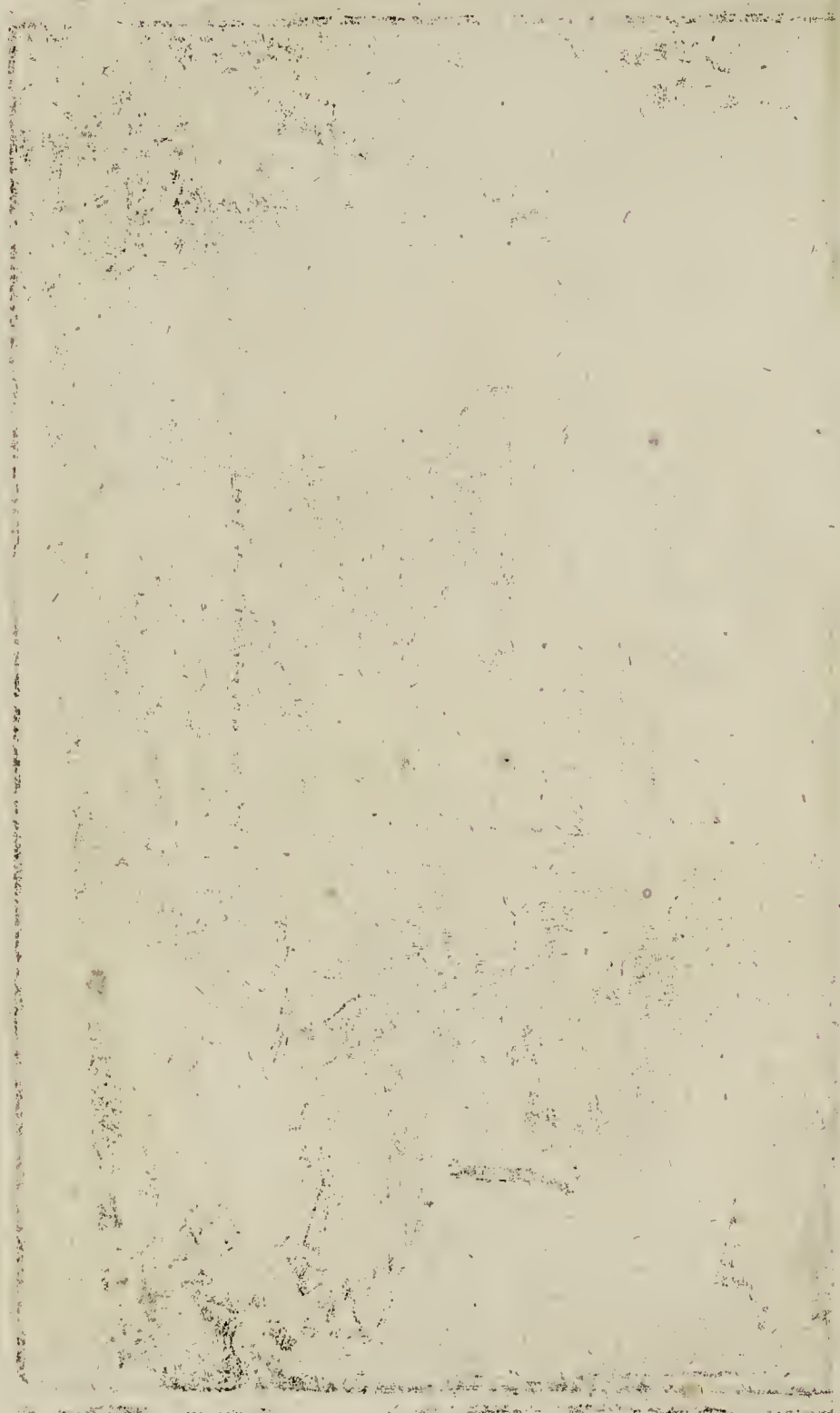
Figuur 12.

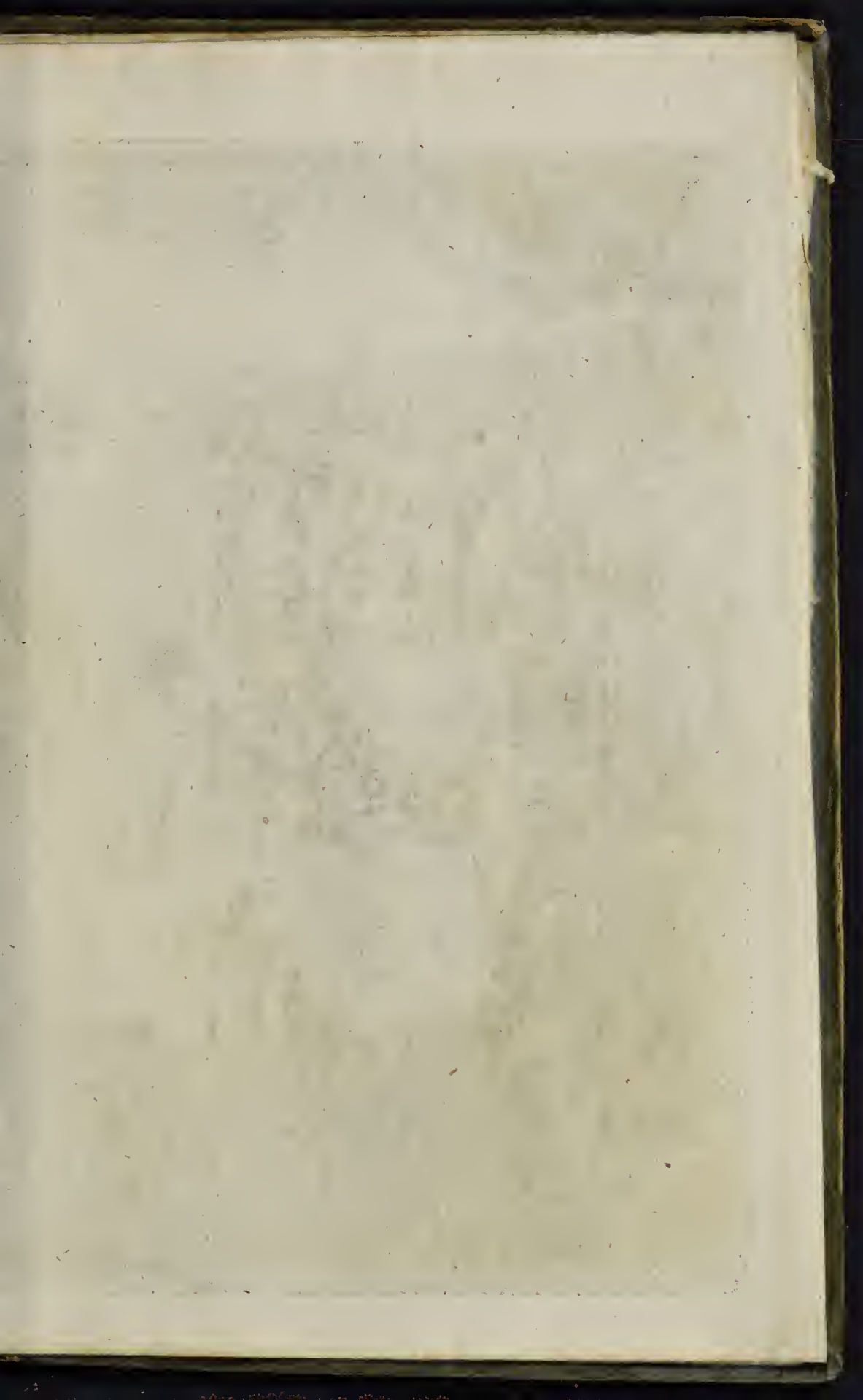

1 Het middelronde van Faunus, 2 Term van Mercurius, 3 Term van Pales, 4 Term van Silvanus, 5 Term

das. 6 Form van Tomon. 7 Form van Baehus. B. de Soete delin et sculp

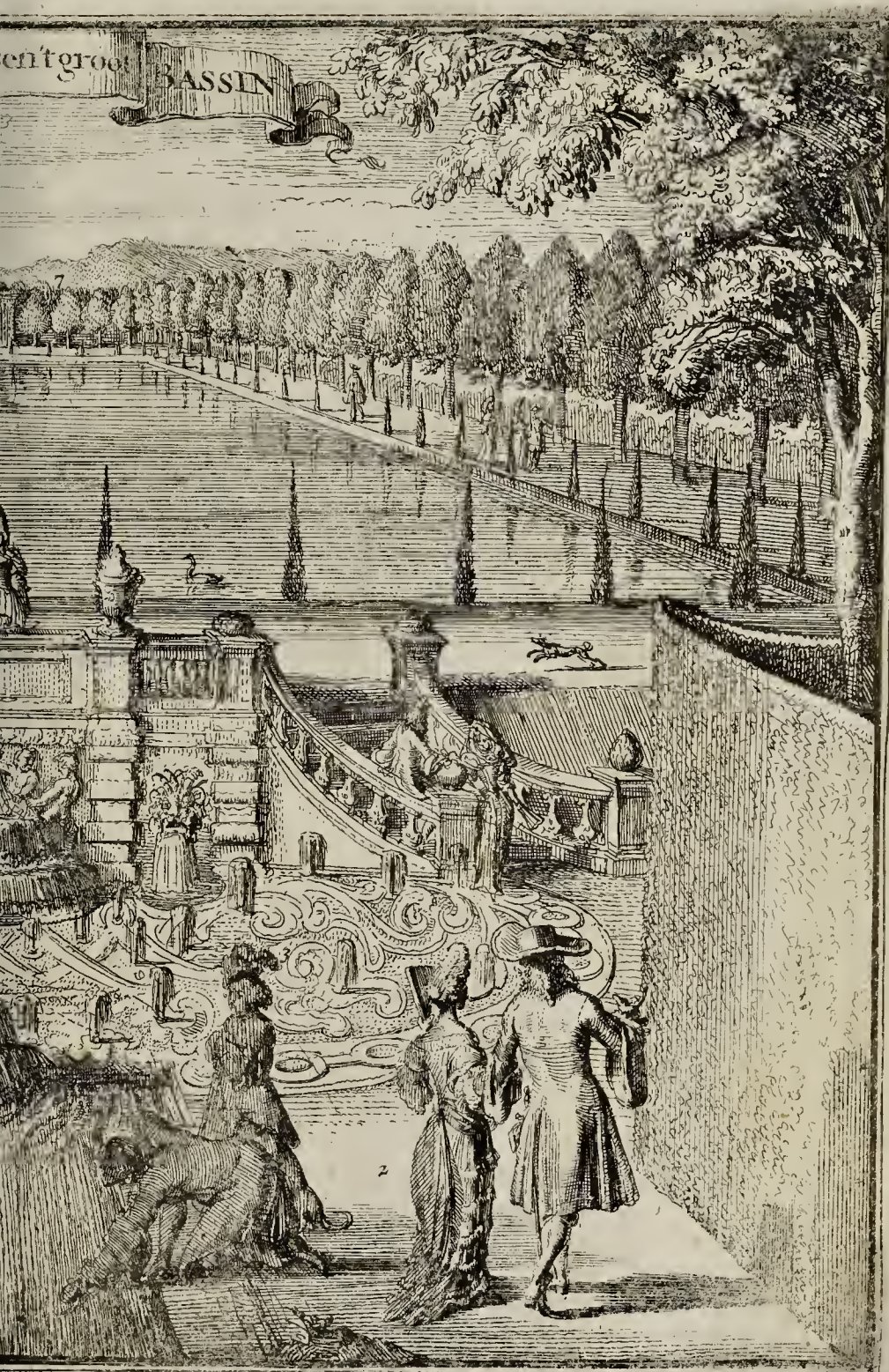
DE CYFER FONTEYNEN CASCADE

Figuur 13.

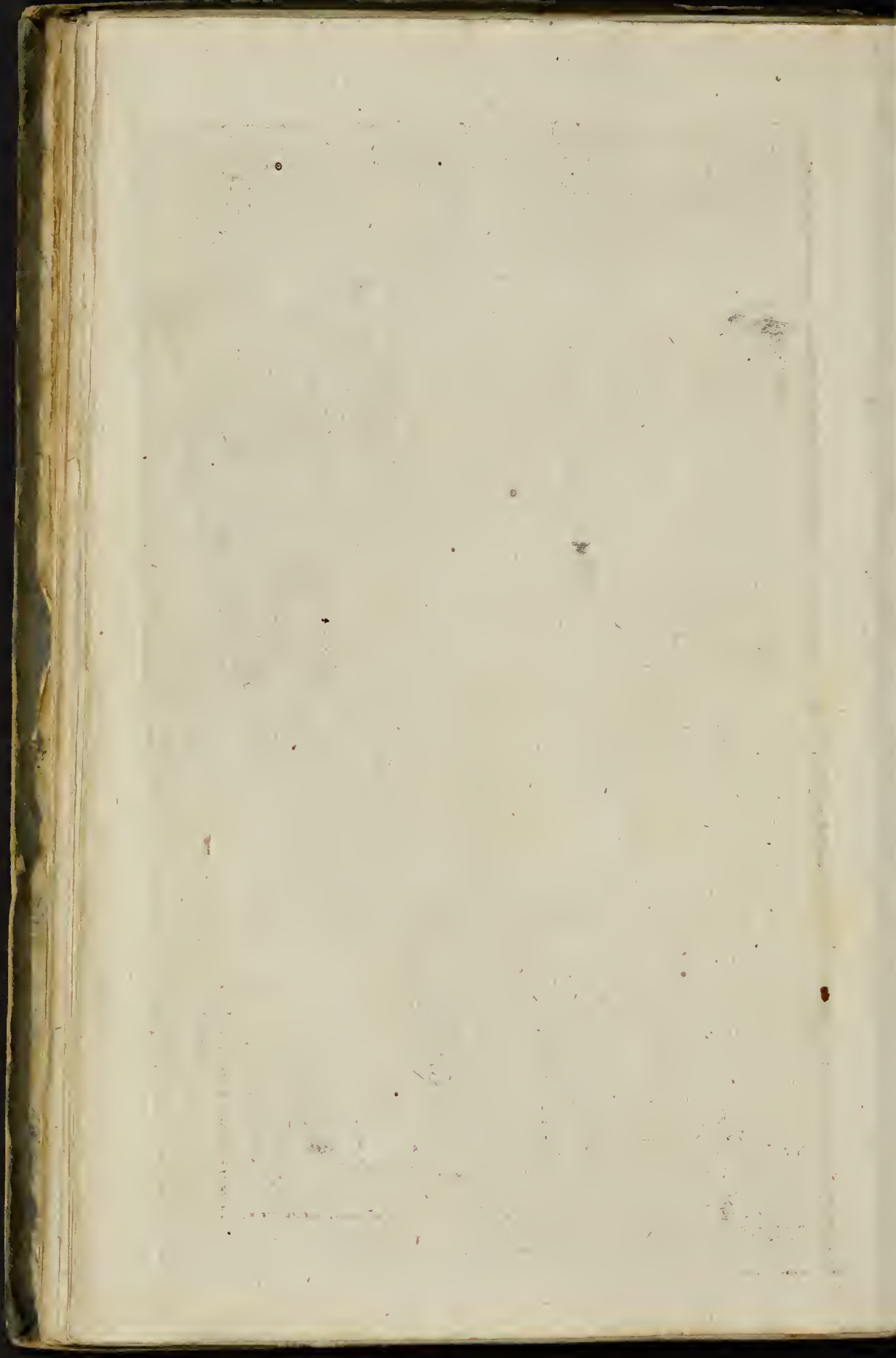

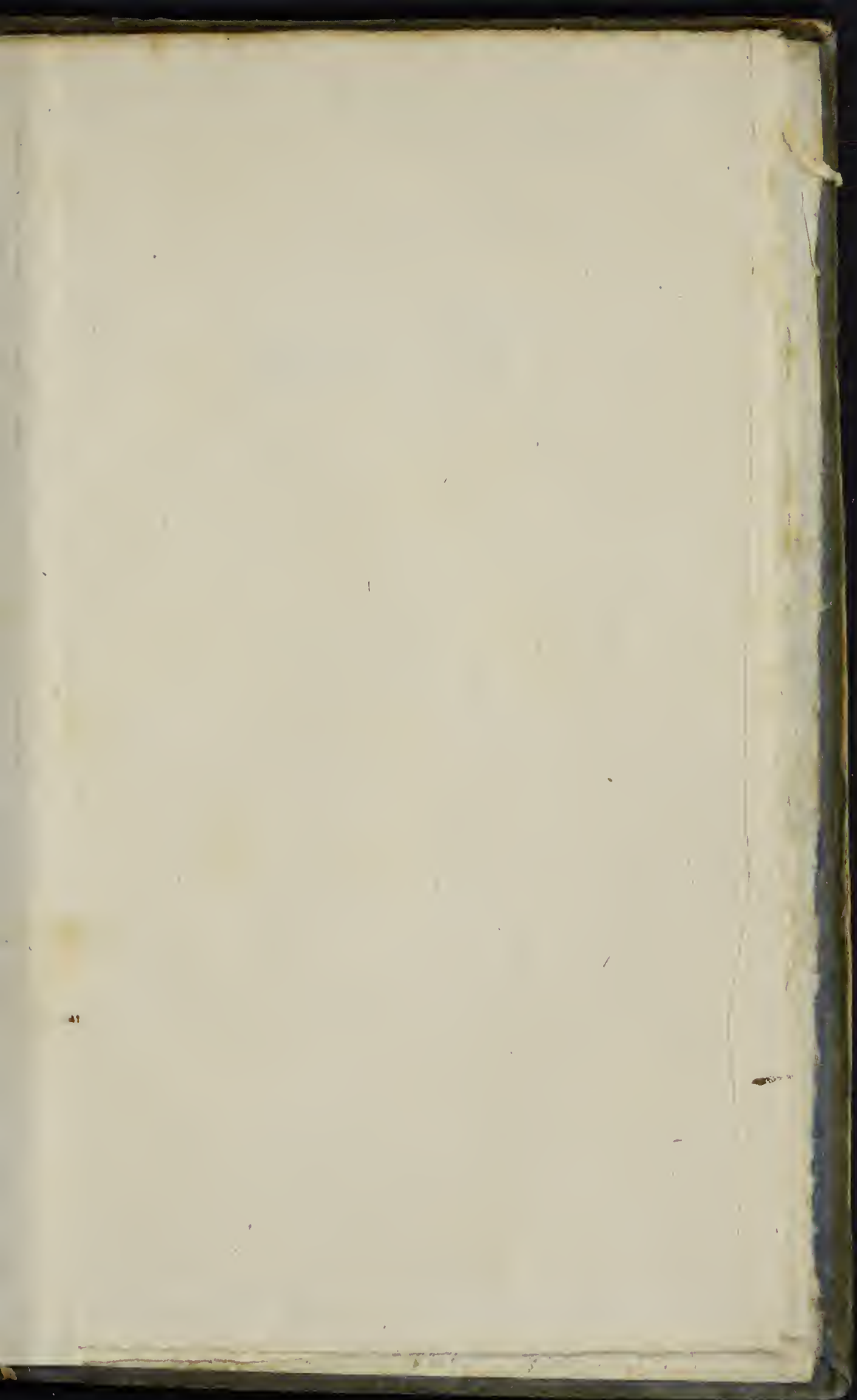
1 Dubble wel aen de voerliet. 2 Weg en Kage vant Caſteel na de 3 Cyffer Fonteyn 4 het grote Vlies van de

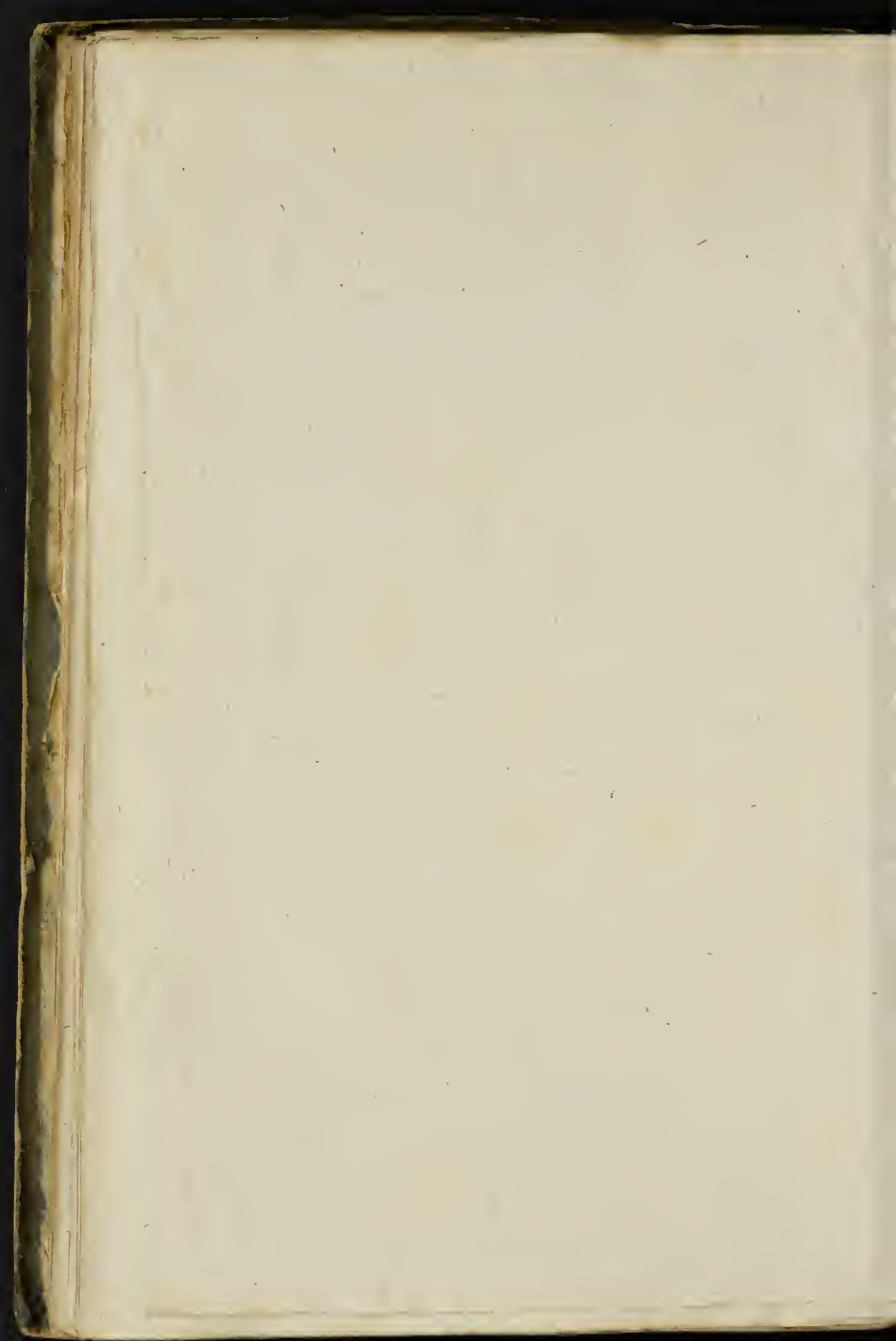
ent groot
BASSIN

aan de Dubbele Bulten de 5ste groot. Bas. van C. Arcus triumphalis. 7 het wille Bas.

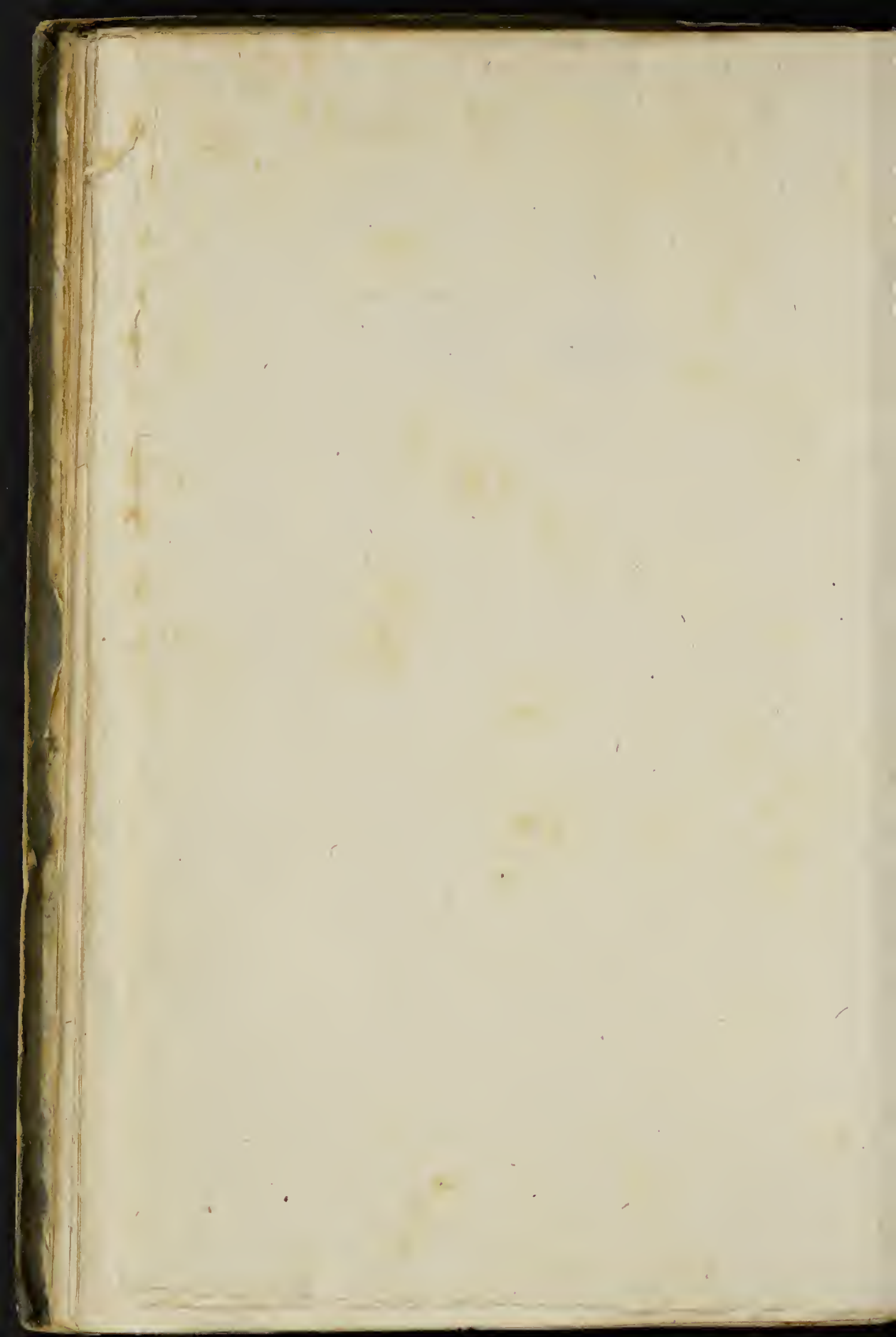

W. V. Meddell

7 Loo

~~54~~ (55)

I
35

49/10

1960

· Isaac Leonard Baskin ·

Stack.
Camden, Me.
H. 1572.
1960

1960 7.5

